Утвърдил на основание чл.196, ал.5 /П/
от Закона за предучилищното и
училищно образование:
МИНЧО АФУЗОВ
Областен управител
на област Сливен

Областна стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в област Сливен /2023-2024/

ДЕКЕМВРИ 2022 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ВЪВЕДЕНИЕ

II. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ПОТРЕБНОСТИТЕ ОТ ПОДКРЕПА НА ЛИЧНОСТНОТО РАЗВИТИЕ

1. Демографска характеристика на област Сливен

2. Структура на образователната система

2.1. Детски градини

2.2. Училища

2.3. Приобщаващо образование

2.4. Материално-техническа база

2.5. Обслужващи звена

3. Анализ на потребностите от подкрепа за личностно развитие за децата и учениците в област Сливен

3.1 Обобщена информация за осигурените дейности за обща подкрепа за личностно развитие в детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие.

3.1.1 Училища

3.1.2 Детски градини

3.1.3 Обслужващи звена

3.2 Допълнителната подкрепа за личностно развитие. Дейност на екипите за подкрепа за личностно развитие (ЕПЛР).

3.2.1 Психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна рехабилитация, рехабилитация на комуникативни нарушения и при физически увреждания.

3.2.2 Предоставяне на обучение по специалните учебни предмети за ученици със сензорни увреждания.

3.2.3 Ресурсно подпомагане

3.3 Организационни, координиращи и методически дейности за осъществяване на въвеждаща и периодична квалификация на педагогическите специалисти за работа с деца и ученици със специални образователни потребности и за представяне на добри практики на приобщаващо образование

3.4 Подкрепа за личностно развитие, осъществявана в Центровете за подкрепа за личностното развитие, Центрове за специална образователна подкрепа, социални услуги, други организации

3.4.1 Център за подкрепа за личностно развитие – Детски комплекс Сливен

3.4.2 Център за подкрепа за личностно развитие – Център за кариерно ориентиране /ЦПЛР – ЦКО – Сливен/

3.4.3 Център за подкрепа за личностно развитие – гр. Котел

3.4.4 Център за специална образователна подкрепа „Д-р Власаки Шуманов“ гр. Сливен

3.4.5 Център за специална образователна подкрепа „Академик Тодор Самодумов“ гр. Нова Загора

3.4.6 Целодневна група за деца с множествени увреждания

3.4.7 Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващо образование – област Сливен /РЦПППО/

3.4.8 Социални услуги в подкрепа на децата и семействата

3.4.9 Дейности на читалища и спортни клубове в подкрепа на личностното развитие на децата и учениците

3.4.10 Дейности на Младежки дом Сливен в подкрепа на личностното развитие на децата и учениците.
4. SWOT анализ
III. СТРАТЕГИЧЕСКА ЧАСТ
1. Стратегически цели
2. Визия, приоритети, цели
Приоритет 1. Предоставяне на обща подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в институциите в системата на предучилищното и училищно образование
Приоритет 2. Предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със специални образователни потребности
Приоритет 3. Предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците с хронични заболявания
Приоритет 4. Предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в риск
Приоритет 5. Предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците с изявени дарби
IV. СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА
V. КОМУНИКАЦИЯ И ИНФОРМАЦИЯ

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ (АБРЕВИАТУРИ):

МОН	Министерство на образованието и науката
РУО	Регионално управление на образованието
ОУ	Основно училище
СУ	Средно училище
НУ	Начално училище
ДГ	Детска градина
ПГ	Професионална гимназия
РЦПППО	Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование
ЦПЛР	Център за подкрепа за личностно развитие
ЦСОП	Център за специална образователна подкрепа
ЦКО	Център за кариерно ориентиране
ДАЗД	Държавна агенция за закрила на детето
РДСП	Регионална дирекция за социално подпомагане
ДСП	Дирекция „Социално подпомагане“
ОЗД	Отдел „Закрила на детето“
ЦНСТ	Център за настаняване от семеен тип
ДЦДУ И ДЦВХУ	Дневен център за деца с увреждания и Дневен център за възрастни хора с увреждания
СОП	Специални образователни потребности
НПО	Неправителствена организация
МКБППМН	Местна комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РУП	Районно управление „Полиция“
ЕПЛР	Екип за подкрепа за личностно развитие

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Образованието е национален приоритет и като процес включва обучение, възпитание и социализация. Приобщаващото образование е неизменна част от правото на образование.

Съгласно промените в нормативната уредба, институциите в системата на предучилищното и училищното образование осигуряват подкрепа за личностно развитие на децата и учениците съвместно с държавните и местните органи и структури и доставчиците на социални услуги. Подкрепата за личностно развитие следва да осигурява подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията на децата и учениците.

Подкрепата за личностно развитие на децата и учениците се организира и осигурява в съответствие с утвърдени областни и общински стратегии за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците.

Съгласно чл. 196, ал. 1 на Закона за предучилищното и училищно образование Областният управител организира разработването на областна стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците въз основа на анализ на потребностите от подкрепа във всяка община на територията на областта. Стратегията обхваща период от две години и включва описание на предизвикателствата, стратегическите цели и необходимите дейности в областта на подкрепата.

Процес на планиране на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в област Сливен се осъществи за първи път в края на 2016 г., като тогава беше разработена Областна стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците за двугодишния период 2017 г. и 2018 г. Разработването на стратегия за периода 2023-2024 г. стартира през месец септември 2022 г. и се осъществи в партньорство с организациите и институциите съгласно чл. 196, ал. 2 на Закона за предучилищното и училищно образование, които бяха част от областна работна група за разработване на стратегията, сформирана със заповед на областния управител.

Областната стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците /2023-2024/ е утвърдена от областния управител на област Сливен след съгласуване с Областния съвет за развитие на област Сливен и с Регионалното управление на образованието - Сливен. Времевият обхват на областната стратегия е две години – 2023 г. и 2024 г.

Настоящият документ задава, както областната рамка, така и основни параметри на мерките и дейностите за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в общините на територията на областта.

Стратегията е разработена в съответствие с нормативните и стратегически документи, визиращи насоките за осъществяване на приоритетни политики в областта на приобщаващото образование и личностното развитие на децата и учениците:

- Закон за предучилищното и училищно образование;
- Закон за закрила на детето;
- Наредба за приобщаващото образование;
- Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030);
- Национална стратегия за младежта (2021-2030);
- Постановление № 100 на Министерския съвет за създаване и функциониране на Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст
- Планове за интегрирано развитие на общините.

II. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ПОТРЕБНОСТИТЕ ОТ ПОДКРЕПА НА ЛИЧНОСТНОТО РАЗВИТИЕ

1. ДЕМОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЛАСТ СЛИВЕН

По официални данни на Националния статистически институт /НСИ/ към 31.12.2021 г. населението на област Сливен е 180 058. Сравнено с Преброяване на населението и жилищния фонд в Република България 2011 г. (197 473 души), то намалява със 17 415 души, а сравнено с Преброяването през 2001 г. (218 474 души), намалява с 38 416 души. В периода 2019 – 2021 г., както на областно ниво, така и във всички общини от областта, населението бележи спад. В разпределението на населението на общинско ниво съществува ясно изразен дисбаланс между община Сливен и останалите общини. Населението на община Сливен е 115 241 (към 31.12.2021 г.). Сред другите общини от областта с относително по-голям брой население е Нова Загора (34 041 души), а общините Котел (17 654 души) и Твърдица (13 122 души) са с най-малък брой.

Област/ общини	Общо			В градовете	В селата
	Към 31.12.2021	Към 31.12.2020	Към 31.12.2019	Към 31.12.2021	Към 31.12.2021
обл. Сливен	180 058	182551	184119	117 394	62 664
Котел	17 654	17887	17980	4 924	12 730
Н. Загора	34 041	34758	35290	19 562	14 479
Сливен	115 241	116666	117579	83 740	31 501
Твърдица	13 122	13240	13270	9 168	3 954

Източник: НСИ

Населението на област Сливен се характеризира с многообразния си етнически състав: българи, роми, турци и др. По данни от Преброяване на населението 2021 г. от общия брой на населението в областта 172690 души, 115 607 души (66.9%) се самоопределят като българи, 23 918 (13.9%) - като роми, 13 217 (7,7%) – като турци, 1861 (1,1%) – като други. Затова като цяло област Сливен може да се смята за типичен район на концентрация на етнически малцинства.

** В категорията "Непоказана" са включени лицата, добавени от административни източници, за които липсва информация в използваните при преброяването регистри.*

Източник: НСИ

Възрастовата структура на населението в областта е предимно от регресивен тип, тъй като относителният дял на хората в над трудоспособна възраст (41 331 души) е по-голям от този в под трудоспособна възраст (35 817 души) по данни на НСИ към 31.12.2021 г. Въпреки това трябва да се изтъкне фактът, че област Сливен е с най-висок процент младо население в страната. В края на 2020 година децата до 15 години в областта са били 33 823, или 18,5% от общия брой на населението при 14,4% за страната.

По отношение на целевата група (от 0 до 19 г.) през 2021 г. се наблюдава спад на броя на децата и младежите от 0 до 19 г. възраст спрямо предходните две години. Възрастовото разпределение в област Сливен е както следва:

Възраст	**Общо за област Сливен**			**В градовете**	**В селата**
	Към 31.12.2019 г.	**Към 31.12.2020 г.**	**Към 31.12.2021**	**Към 31.12.2021**	**Към 31.12.2021**
0	2233	2136	2 156	1 291	865
1 - 4	9231	9059	8 914	5 436	3 478
5 - 9	11216	11363	11 316	6 959	4 357
10 - 14	11348	11265	11 196	7 016	4 180
15 - 19	10656	10688	10 666	6 602	4 064
Общо	**44684**	**44511**	**44248**	**27304**	**16944**

Източник: НСИ

Родените деца в Област Сливен през 2021 г. са 2 196, от които живо родените са 2 166 деца. Коефициентът на раждаемост в областта през 2021 г. е 11.9%, при 11,74% за

2020 г. и 12,44% през 2019 г., което запазва тенденцията от предходните години областта да е с по-високи показатели за раждаемост от средните за страната (за 2021 г. коефициентът на раждаемост за страната е 8,5%).

Средната възраст на майките при раждане на първо дете през 2021 г. в област Сливен е 22,6 г. при средно за страната 27,5 г. За област Сливен този факт се дължи на големия процент ромско население, при което по традиция момичетата се омъжват и раждат рано. Значим проблем е ранната раждаемост - под 18-годишна възраст на майката. Чести са случаите „деца раждат деца", при които деца на 13-14 г. раждат първите си деца, а на възраст 18-19 г. вече са родили по две и повече деца.

През 2021 г. коефициентът на детска смъртност за област Сливен е 14.8‰ при средно за страната 5.6 ‰. В периода 2001 – 2021 г. стойността на показателя за област Сливен е неизменно много по-висока от стойността му за страната. Като причини могат да се изтъкнат силно влошените социално-икономически условия, високият процент малцинствено население с ниска здравна култура, значителният брой новородени деца с инфекции, вродени малформации и хипотрофия и др.

Както общо за страната, така и за областта, от 1990 г. насам е характерен отрицателен естествен прираст, като през 2021 г. той е минус 9 ‰ за област Сливен.

2. СТРУКТУРА НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА

Системата на предучилищното и училищното образование в област Сливен включва 60 детски градини, 67 училища, 2 центъра за подкрепа за личностно развитие, 2 центъра за специална образователна подкрепа и РЦПППО.

За учебната 2021/2022 година се наложи оптимизация на училищната мрежа в община Котел, като е закрито Основно училище „Хаджи Димитър" – с. Соколарци.

2.1.Детски градини

Община	Брой детски градини		Брой групи 2021/ 2022	Брой деца					Брой персонал (2021/2022 уч. г.)		
	2021/ 2022	2020/ 2021		2017/ 2018 уч. г.	2018/ 2019 уч. г.	2019/ 2020 уч. г.	2020/ 2021 уч. г.	2021/ 2022 уч. г.	Педагогически	Непедагогически	Общо персонал
Община Сливен	28	28	137	3325	3485	3 487	3503	3511	286	279	565
Община Н. Загора	20	20	38	856	836	798	800	761	85,3	85	168
Община Котел	6	6	18	332	329	329	335	312	55	39	94
Община Твърдица	6	6	25	545	575	541	577	615	50	60	110
Общо за областта	**60**	**60**	**218**	**5058**	**5214**	**5155**	**5215**	**5199**	476,3	463	937

Източник: общини в област Сливен

Отчита се намаляване на броя на децата в детските градини в община Нова Загора и ръст на обхванатите в детска градина в община Сливен и община Твърдица.

Нетният коефициент на записване на децата в детските градини[1] в областта за учебната 2021-2022 година е 65.2%, спрямо предходната учебна година се е увеличил с 1.1 пункта и с 0,8 пункта спрямо 2019-2020 учебна година /по данни на НСИ/. Той е значително по-нисък от средния за страната (79.1%) и област Сливен продължава да е на предпоследно място сред областите в страната с една от най-ниските стойности на този показател през последните години.

2.2.Училища

Броят на училищата в област Сливен намалява. За последните десетина години /до учебната 2016 – 2017 година/ са закрити 18 училища. Към началото на 2018-2019 уч. година училищата отново са по малко, три училища са закрити – по едно в общините Сливен, Нова Загора и Котел. В община Сливен това е Социално-педагогическият интернат в с. Драгоданово. През учебната 2021-2022 г. е закрито още едно училище - Основно училище „Хаджи Димитър“ – с. Соколарци, Община Котел. През последните учебни години в ОУ „Хаджи Димитър“ са обучавани не повече от 7 деца в една маломерна група, за учебната 2021/2022 г. училището остава без записани ученици. Най – съществената причина за липсата на деца и ученици е засилената миграция на родителите към чужбина или по – големите областни градове на страната, което оказва отрицателно влияние върху общия брой на учениците като цяло в община Котел. При наличие на ученици в с. Соколарци те биват записвани в най – близкото средищно училище до селото – ОУ „Д – р Петър Берон“ – с. Филаретово.

Като цяло намалелият брой учебни заведения се отнася за средните училища. Броят на специализираните училища и професионални гимназии се запазва постоянен.

Община	Брой училища		Брой Паралелки (2021/2022)	Брой ученици					Брой персонал (2021/2022 уч. г.)		
	2021/2022 уч. г.	2020/2021 уч. г.		2017/2018 уч. г.	2018/2019 уч. г.	2019/2020 уч. г.	2020/2021 уч. г.	2021/2022 уч. г.	Педагогически	Непедагогически	Общо персонал
Община Сливен	38	38	640	14893	14962	14300	14686	14580	1262	337	1599
Община Н. Загора	14	14	161	3756	3668	3488	3383	3169	316.5	115	431,5
Община Котел	10	11	80	1751	1770	1715	1682	1619	158	59	217
Община Твърдица	5	5	83	1712	1736	1733	1696	1713	155	34.5	189.5
Общо за областта	**67**	**68**	**1014**	22112	22136	21236	21447	21081	**1891.5**	**545.5**	**2437**

Източник: общини в област Сливен

През петгодишния период, проследен в таблицата, се наблюдава намаляване на броя на учениците в училищата на областта.

[1] *Коефициентът е изчислен в процент като отношение на броя на учащите в предучилищното образование във възрастовата група 3-6 г. към броя на населението в същата възрастова група.*

В началото на учебната 2021/2022 г. учебни занятия се водят в 67 училища, като броят на учениците в тях е 21 081. В сравнение с предходната 2020/2021 учебна година броят им е намалял с 366.

Причините за вариращият брой на децата в полудневните групи към училищата и на учениците основно са протичащите механични процеси и естественото движение на населението.

В анализа на община Котел е отбелязано, че поради намаляващия брой ученици в общината в много от училищата има слети и маломерни паралелки, за съществуването на които Общината дофинансира издръжката им с допълнителни средства.

От средата на 2018 г. действа **Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и задържане на децата и учениците в образователната система**, в изпълнение на който екипи от представители на различни институции осъществяват обходи по адреси на децата и учениците в задължителна предучилищна и училищна възраст, които не посещават образователна институция или са в риск от отпадане.

Като резултатите от направените обходи в област Сливен е установено, че голяма част от децата и учениците, които системата разпознава като необхванати, са извън страната със своите родители.

В резултат на дейностите по механизма за обхват в периода декември 2021 – април 2022 година екипите за обхват са осъществили 3811 посещения на адрес, като:
- 1677 от тях са на деца и ученици, които са отпаднали от образователната система или никога не са посещавали ДГ или училище;
- 1934 от посещенията са осъществени на адресите на деца и ученици, които са записани в образователна институция, но са в риск от отпадане;
- 1056 от посетените адреси са на деца и ученици, които са с актуален статус „в чужбина“.

През учебната 2021/2022 година от училищата и детските градини са отпаднали 774 деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст, от тях: 758 ученици и 16 деца.

В резултат от дейностите по Механизма и посещенията на екипите за обхват са върнати в образователните институции 190 деца и ученици, а повторно са отпаднали 49.

Най-честите причини за отпадане на деца и ученици са: вътрешна трудова миграция; емиграция; незаинтересованост на родителите; ранни бракове; обучението от разстояние в електронна среда през последните три учебни години.

Във връзка с изпълнение на Постановление № 100 от 08 юни 2018 година на Министерски съвет, изменено и допълнено с ПМС № 259/14.10.2019 г., със Заповед на началника на РУО – Сливен са определени 56 екипа за обхват на територията на област Сливен, в които са включени 482 представители на: Регионално управление на образованието – Сливен – 12; Образователни институции /училища и детски градини/ – 260; Общините на територията на област Сливен – 116; Дирекции „Социално подпомагане“ от област Сливен – 24; Районни управления на МВР – 68; НПО, образователни и здравни медиатори към общините – 2 /Фондация „Здравето на ромите“/.

В периода 11.10.2021 г. – 19.10.2021 г. от РУО – Сливен са проведени обучения на тема „Прилагане на инструмент за интегрирана оценка на потребностите и ресурсите на дете в риск на екипите за съвместна работа на институциите за обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст", в рамките на които са били обучени 144 членове на екипите за обхват от училищата и детските градини. На участниците е бил представен готов разработен инструмент за оценка на потребностите на деца в риск, което до настоящия момент е липсвало в системата на предучилищното и училищното образование.

Образователните институции от областта, в които се обучават деца и ученици от уязвимите групи, са предприели мерки за системно взаимодействие с родителите с цел

мотивирането им за осигуряване на трайното присъствие на детето или ученика в образователната институция.

На територията на община Сливен са обособени 8 средищни училища /две от които са и защитени/ и една средищна детска градина в гр. Кермен, в община Нова Загора – 7 средищни училища, в община Котел – 2 средищни училища, в община Твърдица – 3 средищни /едно, от които, е и защитено/. Осигурени са училищни автобуси за обезпечаване транспорта на учениците, подлежащи на задължително обучение от съседни населени места на територията, в които няма училище.

Като цяло териториалното разпределение на училищата и детските градини е в съответствие с големината на населението на общините в областта.

2.3. Приобщаващо образование

Детските градини и училищата, в които се обучават деца със специални образователни потребности, на територията на област Сливен са:

- Община Сливен – 1 профилирана гимназия, 5 професионални гимназии, 18 основни училища, 4 средни училища, 2 начални училища, 1 спортно училище, 1 обединено училище, 16 детски градини. В една от детските градини в гр. Сливен има обособена целодневна група за деца със специални образователни потребности.
- Община Нова Загора – 5 основни училища, 2 средни училища, 1 начално училище, 1 професионална гимназия
- за община Котел – 1 средно училище, 4 основни училища и 1 детска градина;
- за община Твърдица – 2 средни училища, 1 основно училище, 1 начално училище и 2 детски градини.

На територията на област Сливен, през учебната 2021/2022 година не функционират специални училища.

Кадрова осигуреност в детските градини, училищата и обслужващите звена за провеждането на политиката за приобщаващото образование

Кадрова осигуреност в детските градини и училищата

	Община Сливен		Община Нова Загора		Община Котел		Община Твърдица	
	училище	детска градина	училище	детска градина	училище	детска градина	училище	детска градина
педагогически съветници	23	0	3	0	1	0	0	0
психолози	16	8	2	1	2	1	1	1
логопеди	9	12	2	1	0	0	0	0
ресурсни учители	22	8	6	2	2	0	2	0
социални работници	2	1	4	1	1	0	1	0
образователни медиатори	17	12	12	0	10	2	2	4
Помощник на учителя	2	4	2	0	0	0	0	

Източник: РУО – Сливен

ЦПЛР – Център за кариерно ориентиране – Сливен
Кариерното ориентиране се осъществява за учениците от община Сливен от персонал от 3 души – 1 директор и 2 кариерни консултанти.

Център за специална образователна подкрепа „Д-р Власаки Шуманов“ – Сливен
- директор – 1; специален педагог – 8; арттерапевт – 1; социален педагог – 1;
- психолог – 2; логопед – 1; рехабилитатор – 1.

Център за специална образователна подкрепа „Акад. Тодор Самодумов“ – Нова Загора

- директор – 1; специален педагог – 6; психолог – 1; логопед – 1; рехабилитатор – 1.

Център за подкрепа за личностно развитие – Детски комплекс – Сливен
Дейностите за занимания по интереси в центъра се провеждат от 8 педагогически специалисти от различни области на науката, технологиите и изкуствата, 1 директор.

Център за подкрепа за личностно развитие – Котел Дейностите за занимания по интереси в центъра се провеждат от 9 педагогически специалисти различни области на науката и изкуствата, 1 корепетитор и 1 хореограф.

Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование – област Сливен

– Брой специалисти участващи в РЕПЛРДУСОП – 8 педагогически специалисти, в това число и ръководителя на Регионалния екип, който е старши експерта по приобщаващо образование в РУО – Сливен. Останалите педагогически специалисти са и членове на колектива на РЦПППО – обл. Сливен, а именно: Останалите членове са 1 психолог, 2 логопеди, 2 ресурсни учители. При необходимост се включват 1 слухово-речеви рехабилитатор и 1 педагог зрително затруднени. Членовете на Регионалния екип са от състава на РЦПППО – обл. Сливен и изпълняват и норма преподавателска дейност.
– Брой специалисти, определени за предоставяне на ресурсно подпомагане по детски градини и училища – през учебната 2021/2022 година на щат в институцията са назначени: 1 директор, двама заместник-директори по учебната дейност, 4 психолози, 2 логопеди, старши учители, ресурсни, учители, ресурсни. Общо 25 педагогически специалисти.

2.4. Материално-техническа база

Детските градини разполагат с достатъчен сграден фонд, отговарящ на условията за цялостен, качествен и пълноценен педагогически процес. През последните години чрез реализиране на проекти и програми са направени подобрения относно функционалността и естетичността на материалната база.

Общините от област Сливен работят по подобряване на материалната база в детските градини, като приоритет през следващите три години ще бъде осигуряването на достатъчен капацитет за обхват на 4-годишните деца в задължително предучилищно образование.

Необходимо е да се продължи модернизацията на материално-техническата база, както и моделирането й с оглед привличане на все повече деца в детските градини, включително и тези със специални образователни потребности.

Учебните заведения разполагат с добра материално-техническа база, която всяка година се подобрява и осъвременява. Въведена е целодневна организация на учебния

процес. Изградени са здравни кабинети към някои училища и детски градини, назначен е медицински персонал.

Все още обаче се наблюдава бавен темп на технологично обновяване на учебно-техническите средства.

Материална база и изградена достъпна архитектурна среда в държавните и общинските детски градини, училища и обслужващи звена

Община Сливен

Обособени и оборудвани са 43 ресурсни кабинета. От тях в училища – 23, в детски градини – 20.

В община Сливен са изградени 26 рампи до първи етаж, като 20 от тях са в училища в общината, а 6 – в детски градини. В три от училищата и в две детски градини има рампа, осигуряваща достъп до всички нива на сградата.

В 8 училища и 8 детски градини има изградени самостоятелни логопедични кабинети, а в 23 училища и 4 детски градини са оборудвани кабинети на психолог/педагогически съветник.

В две училища и в 5 детски градина има изградени асансьори.

В 11 училища и 7 детски градини има изградени санитарни възли за хора в неравностойно положение.

Община Нова Загора

Обособени и оборудвани са 11 ресурсни кабинета, от които 9 в училища и 3 в детска градина; 2 логопедични кабинета, от които 1 в училище и 1 в детска градина; 4 кабинета на психолог/педагогически съветник в училища и 1 в детска градина.

В 5 училища са изградени рампи до първи етаж и тоалетни за хора в неравностойно положение, в едно училище има изградена рампа с достъп до всички етажи на сградата.

В детските градини на територията на община Нова Загора няма изградена достъпна архитектурна среда.

Община Котел

В две училища и една детска градина са оборудвани ресурсни кабинети.

В 2 училища са обособени самостоятелни кабинети на психолог/педагогически съветник, в две – рампа с достъп до първи етаж на сградата и две – с изграден санитарен възел за хора с увреждания.

Община Твърдица

В 2 от училищата и в една детска градина на територията на общината има оборудвани ресурсни кабинети. В 2 училища е изградена рампа с достъп до първи етаж, а в едно училище рампата предоставя достъп до всички етажи на сградата. В две училища има обособени самостоятелни кабинети на психолог/педагогически съветник.

В едно от основните училища е изграден асансьор до всички етажи на сградата.

	Община Сливен		Община Нова Загора		Община Котел		Община Твърдица	
	училище	детска градина	училище	детска градина	училище	детска градина	училище	детска градина
Ресурсни кабинети	23	20	9	3	2	1	2	1
Логопедични кабинети	8	8	1	1	2	0	0	0

Кабинети на психолог/педагогически съветник	23	4	4	1	2	0	2	0
рампи до първи етаж	20	6	5	0	2	0	2	0
рампа, осигуряваща достъп до всички нива на сградата	3	2	1	0	0	0	1	0
изградени асансьори	2	5	0	0	0	0	1	0
санитарни възли за хора в неравностойно положение	11	7	5	0	2	0	0	0

През 2020 г. стартира проект „Подкрепа на приобщаващото образование“ към Министерство на образованието и науката, който дава възможност на училищата да засилят ресурсите си с назначаване на педагогически специалисти в подкрепа на децата и учениците с риск от отпадане от училище, с обучителни затруднения, сензорни нарушения, емоционално – поведенчески състояния и поведения.

Друга приоритетна задачи е да се подобрява материално – техническата база и архитектурно – достъпната среда чрез улесняване на достъп до класните стаи и административните сектори както на децата, учениците така и на родители, граждани чрез въвеждане на лифтени платформи, там където е възможно и необходимо и светлинни указателни табели, подобряване на библиотечно – информационното обслужване, развитие на интернет – достъп, комуникационните технологии.

След въвеждането на Закона за предучилищно и училищно образование, извършените промени в Закона за професионалното образование и обучение, както и всички подзаконови нормативни документи, свързани с образователното развитие на децата и учениците със специални образователни потребности, в това число и професионалното им ориентиране, целите в стратегията за личностното им развитие трябва да бъдат насочени и към изграждане на знания и умения, на навици за един самостоятелен начин на живот и последващата им житейска и професионална реализация.

2.5.Обслужващи звена

Училища	**Общ брой групи 2021/22 уч. г.**	**Общо деца и ученици**				**Брой персонал 2021/2022 уч. г.**			**Достъпна архитек-турна среда**
		2018/ 2019 уч.г.	**2019/ 2020 уч. г.**	**2020/ 2021 уч.г.**	**2021/ 2022 уч. г.**	**Педаго гически**	**Непеда гогичес ки**	**Общо**	
Център за специална образователна подкрепа „Власаки Шуманов“ гр. Сливен	9	57	55	52	53	14	6	20	да
Център за подкрепа за личностно развитие - Детски комплекс гр. Сливен	57	639	676	685	600	22	9	31	не
Регионален център за подкрепа на	26	147	147	181	203	26	4	30	не

процеса на приобщаващо образование									
Център за специална образователна подкрепа „Акад. Тодор Самодумов“ – гр. Нова Загора	9	43	38	37	39	15	4	19	да
Център за подкрепа за личностно развитие – гр. Котел	11	210	114	109	126	12	1	13	не

Източник: общини в област Сливен

3. АНАЛИЗ НА ПОТРЕБНОСТИТЕ ОТ ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ ЗА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ В ОБЛАСТ СЛИВЕН

Качественото образование предполага непрекъснато надграждане на знания и умения с оглед максимално развитие на потенциала на всяко дете и възможност за пълноценна социална реализация. Образованието трябва да позволи да се развие заложеното у всяко дете. То трябва да насърчава проявлението и максималното развитие на способностите на детето, както в процеса на обучение, така и в процеса на възпитание.

На децата и учениците в системата на предучилищното и училищното образование се предоставя обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие, която осигурява подходяща физическа, психологическа и социална среда за развитие на способностите и уменията им и за включването и участието им в общността на детската градина и на училището.

Общата подкрепа за личностно развитие е насочена към развиване на потенциала на всяко дете или ученик в детската градина или в училището.

Допълнителната подкрепа за личностно развитие се предоставя на деца и ученици със специални образователни потребности, в риск, с изявени дарби, с хронични заболявания.

3.1 Обобщена информация за осигурените дейности за обща подкрепа за личностно развитие в детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие

Обобщена информация за броя и вида на детските градини, училищата и на центровете за подкрепа за личностно развитие, в които е осигурена обща подкрепа

	Община Твърдица	Община Котел	Община Сливен	Община Нова Загора	Общо за област Сливен
начални училища	1	0	2	3	6
основни училища	2	7	21	7	37
средни училища	2	1	5	2	10
профилирани гимназии	-	-	3	-	3
професионални гимназии	-	-	6	2	8
спортни училища	-	-	1	-	1
училища по изкуства	-	1	1	-	2

център за подкрепа за личностно развитие	-	1	2	-	3
детски градини	7	6	28	18	59

В образователните институции на територията на област Сливен се осъществяват следните дейности по обща подкрепа:

3.1.1 Училища

Общата подкрепа за личностно развитие в училищата се предоставя от учителите и другите педагогически специалисти. Те следят за ранното оценяване на потребността от подкрепа за личностно развитие и е насочено към развиване на потенциала на всяко дете в училището. Общата подкрепа включва:

- екипна работа между учителите,
- кариерно ориентиране на учениците,
- занимания по интереси,
- библиотечно-информационно обслужване,
- грижа за здравето,
- поощряване с материални и морални награди,
- дейности за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение,
- дейности за превенция на обучителните затруднения.

- **Екипната работа** включва обсъждане на дейностите за обща подкрепа – обмен на информация и добри педагогически практики с цел подкрепа на всички учители за подобряване работата им с учениците.
- **Кариерното ориентиране** на учениците – на територията на община Сливен функционира център за подкрепа за личностно развитие „Кариерен център“ – Сливен, който съвместно с училищата, на място или с изнесени занимания осъществява кариерно ориентиране на учениците. В дейности за кариерно ориентиране през учебната 2021/2022 година са включени **2882** ученици.
- **Заниманията по интереси** се провеждат чрез участие в клубове, секции, отбори. Имат за цел развитие на способностите и компетентностите на учениците, изява на дарбите им в областта на науките, изкуствата, спорта, гражданското и здравно образование. През учебната година в училищата от област Сливен занимания по интереси се провеждат в групи, които се финансират от бюджета на Министерство на образованието и наука и по проект „Подкрепа за успех. Занимания по интереси са се провели със **6047** ученици.

В двата центъра за подкрепа за личностно развитие на територията на областта /1 – гр. Сливен, 1 – гр. Котел/ осигуряват дейности по обща подкрепа под формата на занимания по интереси.

- **Библиотечно-информационното обслужване** предоставя свободен достъп до библиотечния фонд на училището с цел изграждане на навици за четене и компетентности за търсене и ползване на информация. В 45 от училищата има обособени самостоятелни библиотеки, а в останалите тази дейност се осъществява от персонала в училището по график. През учебната 2021/2022 година на **11739** ученици е предоставено библиотечно-информационно обслужване.
- **Грижата за здравето** включва предоставяне на здравно образование в часа на класа и информация за водене на здравословен начин на живот. В училищата от гр. Сливен, гр. Котел, гр. Нова Загора са оборудвани здравни кабинети, в които работят здравни работници, осигурени от общините. В училищата от малките населени места тази дейност се осигурява от здравни работници към кметствата или от личните лекари.

Провеждат се регулярни срещи с цел обсъждане на резултатите от обучението на децата и учениците. Набелязват се конкретни мерки за обща подкрепа само за отделни

ученици. На родителите на тези ученици се изпращат покани за срещи с цел провеждане на разговори за предоставяне на информация за работата с децата им.

На учителите се предоставят въпросници, в които да отразяват индивидуалния напредък на учениците, придобитите им компетенции, знания и умения. Отбелязват силните и слабите им страни, наличието на рискови фактори в обкръжението на учениците.

- **Дейности за превенция на обучителните затруднения**. За целите на превенцията на обучителните затруднения се организира включване на учениците в дейности като допълнително обучение по учебни предмети, консултации по учебни предмети извън редовните часове. Тези дейности се предоставят след обсъждане на информацията на входните равнища по учебни предмети, от индивидуалния напредък в обучението и от наблюдението на развитието на отделните деца и ученици, които срещат затруднения в обучението. Обсъждат се силните страни на децата с обучителни затруднения, участието им в обучителния процес. Събира се информация за възможни рискови фактори в семейството. Разглежда се портфолиото на учениците. Обсъждането се осъществява с класния ръководител, учителите, преподаващи на учениците и координиращия екип. За резултатите от обсъждането се уведомяват родителите. Въз основа на тези обсъждания се определят дейностите от обща подкрепа за личностно развитие – занимания по интереси за развитие на способностите на тези ученици, разнообразни дейности в библиотеката на училището. Екипите определят какво затруднение трябва да се преодолее чрез: допълнително обучение по БЕЛ и математика, консултации, работа в учебните часове. Конкретните мерки се предприемат от учителите, преподаващи на учениците. На ниво клас подкрепата е насочена към преодоляване на трудностите, които децата срещат при усвояването на учебния материал. Подкрепата на учителя се изразява в диференциране на подходите за обучение. На ниво училище подкрепата е насочена към комуникацията и сътрудничеството между учителите, екипната работа за консултиране и обмен на работа.

Дейностите се осъществяват в учебно, неучебно време и ваканциите. Допълнително обучение по учебни предмети за преодоляване на обучителните затруднения през учебната 2021/2022 година е проведено с 5341 ученици от училища от област Сливен а **4931** ученици са включени в допълнително обучение по учебни предмети от разстояние в електронна среда.

- **Дейности за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение** включват извършване на групова работа с ученици в кризисна ситуация, работа със семейството и съучениците, изграждане на позитивен психологически климат в училището, предоставяне на методическа помощ на учителите за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение на учениците. Дейностите се осъществяват от психолози/педагогически съветници или учители в сътрудничество с родителите и с екип от специалисти от МКБППМН.

Във всички училища и в по-голямата част от детските градини на територията на област Сливен на създадени и функционират Координационни съвети. За дейността на Координационните съвети в началото на учебната година са изготвени планове, които включват и превантивни дейности, които предвиждат членовете на КС, заедно с ученици, учители и със съдействието на класните ръководите работят в посока повишаване информираността относно понятието *тормоз*, разясняване на понятията *насилие* и *агресия*, начини на реагиране и връзка с институциите, които могат да бъдат в помощ на пострадалите. Създадени са регистри за отразяване на случаите на насилие и тормоз. В работата си координационните съвети разработват превантивни дейности, които насърчават учениците към участието им в различни инициативи и кампании, като по този начин екипите се стремят да развият у тях чувство на съпричастност и толерантност към различните. Учениците се включват активно в инициативи, свързани с Деня на розовата

фланелка и различни благотворителни дейности. В часовете на класа, съвместно с педагогически съветници/психолози или представители на МКБППМН се провеждат кампании за информираност и работа по конкретни казуси и разрешаване на различни ситуации.

Дейности за превенция на тормоза в училище:

- Изготвяне съвместно с учениците на правила за поведението им училище;
- Консултиране на ученици с психолог/педагогически съветник или обществен възпитател от МКБППМН;
- Включване на ученици в дейности в полза на училището.

Обща подкрепа в училищата от област Сливен под формата на дейности за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение са проведени с **4523** ученици.

- **Осигуряване на общежитие** – за 180 ученици от 2 училища и 1 един център за специални образователни потребности в областта е осигурено общежитие.
- **Поощряване с морални и материални награди –** от училищата на територията на област Сливен са поощрени с морални и материални награди **4088** ученици.
- **Логопедична работа –** през учебната 2021/2022 година **299** ученици са включени в дейности рехабилитация на езика и говора.

3.1.2 Детски градини

Общата подкрепа в детските градини е насочена към всички деца в групата и гарантира участието и изявата им в образователния процес и в дейността на детската градина. Тя е насочена към развиване на потенциала на всяко дете и се осигурява от постъпването на детето в детската градина съобразно индивидуалните му потребности. Тя включва:

- **Екипна работа** между учителите и другите педагогически специалисти се осъществява чрез обмен на информация и на добри педагогически практики, чрез провеждане на регулярни срещи между учителите и другите педагогически специалисти в детската градина, чрез набелязване на конкретни мерки за обща подкрепа за отделни деца. Предоставя се информация на родителите за работата с децата им.
- **Занимания по интереси** в детските градини се организират допълнителни занимания по интереси от външни доставчици, които ги осигуряват на място в детската градина в удобно за родителите и учителите време. Подобен род дейности се осъществяват в детските градини на територията на общинските центрове. В по-малките населени места, поради отдалечеността им няма възможност за предоставяне на подобни услуги. През учебната 2021/2022 година **2219** деца от детските градини са били включени в занимания по интереси.
- **Грижа за здравето** се осъществява въз основа на информация от родителя за здравословното състояние на детето и консултации при взаимодействие с медицинските специалисти в детската градина – деца с хранителни алергии, физически затруднения, хронични заболявания. Провеждат се лекции, беседи и педагогически ситуации за здравословен начин на живот, здравословно хранене, безопасно движение по пътищата и др.
- **Ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения** – през учебната 2021/2022 година на **543** деца между 3 и 3,5 години в детските градини е извършено ранно оценяване на потребностите чрез скрининг за определяне на риск от възникване на обучителни затруднения.
- **Оценка на риска от обучителни трудности** – през учебната 2021/2022 година е извършена оценка на риска от обучителни трудности на **684** деца на 5 г. и 6 г.
- **Обучение чрез допълнителни модули за деца, които не владеят български език** – в детските градини от област Сливен през учебната година в допълнителни

модули за деца, които не владеят български език са били включени **732** деца. Част от децата са обхванати в групи за допълнително обучение по български език по проект „Активно приобщаване в системата на предучилищното образование“.

- **Логопедична работа –** в дейности за преодоляване на езиково-говорни затруднения с логопед през учебната 2021/2022 година са включени **316** деца.
- **Дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение –** в детските градини от област Сливен са обхванати **607** деца в дейности за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение.
- **Деца от детските градини поощрени с морални и материални награди – 976.**

3.1.3 Обслужващи звена

На територията на област Сливен функционират три центъра за подкрепа за личностно развитие, два от тях предоставят обща подкрепа за личностно развитие под формата на занимания по интереси – ЦПЛР – Сливен и ЦПЛР – Котел, в които са включени в различни организационни форми общо **745** деца и ученици.

3.2 Допълнителната подкрепа за личностно развитие. Дейност на екипите за подкрепа за личностно развитие (ЕПЛР)

Допълнителната подкрепа за личностно развитие се предоставя на деца и ученици със специални образователни потребности, в риск, с изявени дарби, с хронични заболявания и включва:

- работа с дете и ученик по конкретен случай;
- психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна рехабилитация, рехабилитация на комуникативните нарушения и при физически увреждания;
- осигуряване на достъпна архитектурна, обща и специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти;
- предоставяне на обучение по специалните учебни предмети за учениците със сензорни увреждания;
- ресурсно подпомагане.

В училищата и детските градини в област Сливен за всяко дете, на което се предоставя допълнителна подкрепа за личностно развитие е определен екип за подкрепа за личностно развитие.

Анализът на дейностите на училищните ЕПЛР показва, че в училищата и детските градини директорите и екипите все още срещат затруднения при прилагане на държавния образователен стандарт за приобщаващо образование, в частност при предоставянето на обща подкрепа за личностно развитие на деца и ученици в риск, с обучителни затруднения и с проблемно поведение. Екипите в училищата все още нямат опит в извършването на оценка на индивидуалните потребности на деца и ученици в риск, с хронични заболявания и с изявени дарби.

- **Обобщена информация за броя на децата и учениците със специални образователни потребности, в риск, с изявени дарби, с хронични заболявания, на които е осигурена допълнителна подкрепа**

Вид на допълнителната подкрепа	Общ брой
за деца и ученици със СОП в училищата	496

за деца със СОП в ДГ	110
за деца и ученици в риск в училищата	773
за деца в риск в ДГ	22
за деца и ученици с хронични заболявания в училищата	23
за деца с хронични заболявания в ДГ	1
за деца и ученици с изявени дарби в училищата	61
за деца с изявени дарби в ДГ	0

Източник: Доклад – анализа за провеждането на политиката за приобщаващото образование на територията на област Сливен за учебната 2021/2022 година, предоставен от РУО

- **Обобщена информация за броя и вида на детските градини и училищата, в които е осигурена допълнителна подкрепа на деца и ученици**

– **със специални образователни потребности:**

община Сливен – 1 профилирана гимназия, 5 професионални гимназии, 19 основни училища, 4 средни училища, 2 начални училища, 1 спортно училище, 1 център за специална образователна подкрепа, 16 детски градини и една специална група в детска градина;

община Нова Загора – 1 професионална гимназия, 5 основни училища, 2 средни училища, 1 начално училище, 1 център за специална образователна подкрепа и 3 детски градини;

община Котел – 1 средно училище и 5 основни училища и 1 детска градина;

община Твърдица – 2 средни училища, 2 основни училища, 1 начално училище и 3 детски градини.

– **в риск:**

община Сливен – 3 средни училища, 9 основни училища, 2 професионални гимназии, 1 профилирана гимназия, 1 детска градина;

община Нова Загора – 1 средно училище и 2 основни училища;

община Котел – 3 основни училища;

община Твърдица – 1 средно училище, 1 средно училище и 1 детска градина.

– **с изявени дарби:**

община Сливен –1 основно училище;

община Нова Загора – 2 детска градина;

община Котел – 0;

община Твърдица – 0.

– **с хронични заболявания**

община Сливен – 3 средни училища, 5 основни училища, 3 професионални гимназии, 1 профилирана гимназия;

община Нова Загора – 1 основно училище и 1 детска градина;

община Котел – 1 средно училище и 1 детска градина;

община Твърдица – 1 средно училище и 1 детска градина.

- **Обобщена информация за броя на децата в специалните групи в детските градини**

На територията на област Сливен има една специална група към Детска градина „Зорница” – гр. Сливен. През учебната 2021/2022 година в нея се подкрепят 10 деца, на възраст между 3 и 7 години.

- **Обобщена информация за броя на децата и учениците в центровете за подкрепа за личностно развитие, в т.ч. центровете за специална образователна подкрепа**

- ЦПЛР – Детски комплекс – Сливен – в центъра са сформирани 72 групи за занимания по интереси за предоставяне на обща подкрепа на 619 деца и ученици в областите „Наука и технологии“, „Спорт“, „Изкуства“.
- ЦПЛР – Котел – в центъра са сформирани 11 групи за занимания по интереси за предоставяне на обща подкрепа на 126 деца и ученици.
- ЦСОП „Акад. Тодор Самодумов“ – Нова Загора – в центъра се обучават 39 ученици от I до XII клас с умерена умствена изостаналост или множество увреждания. Всички ученици се обучават по индивидуален учебен план и индивидуални учебни програми, а 8 от тях се обучават в професионални паралелки за придобиване на I СПК или част от професия. В центъра се предоставя допълнителна подкрепа от специални педагози, психолог, логопед, музикотерапевт, арттерапевт и трудотерапевт.
- ЦСОП „Д-р Власаки Шуманов“ – Сливен – в центъра се обучават 50 ученици с умерена умствена изостаналост, множество увреждания и аутизъм от I до XII клас. Всички се обучават по индивидуален учебен план и индивидуални учебни програми, а 13 от тях – в професионални паралелки за придобиване на I СПК или за част от професия. В центъра се предоставя допълнителна подкрепа и терапевтична дейност от специални педагози, логопеди, психолози, рехабилитатор, арттерапевт.

За деца и ученици със специални образователни потребности екипите за подкрепа за личностно развитие включват учители от групата/паралелката, психолог/педагогически съветник, ресурсен учител, логопед, при необходимост рехабилитатор на слуха и говора или учител на деца със зрителни затруднения. В училищата и детските градини на територията на област Сливен се обучават общо 606 деца и ученици със специални образователни потребности, като обучението на 203 от тях се подпомага и от педагогически специалисти от Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование – област Сливен.

Броят на ученици със специални образователни потребности и с хронични заболявания, обучаващи се в професионални паралелки през учебната 2021/2022 година е 49.

По данни от общинските анализи на потребностите от подкрепа за личностно развитие:

На територията на община Сливен децата със СОП в детските градини и училищата, в това число и професионални и профилирани гимназии, са съответно 65 деца в ДГ и 336 ученици.

Учениците със специални образователни потребности към 15 септември 2022 год. в училищата в община Нова Загора са 96, а децата в детските градини са 10 и са с 2 повече от предходната 2020/ 2021 година. Процентът ученици със СОП, в зависимост от общия брой деца и ученици, постъпили в образователните институции в община Нова Загора, е 2,95 %, а в детските градини 1,31 %.

Децата и учениците със СОП в детските градини и училища в община Котел за учебната 2021/2022 г. са 35.

Децата и учениците със СОП, които се подкрепят в образователните институции в община Твърдица за учебната 2021/2022 година са съответно 17 ученици и 4 деца.

От 2021 г. е въведена национална програма „Подкрепа на приобщаващото образование“ на МОН, като един от модулите предвижда укрепване на капацитета на педагогическите колективи чрез осигуряване на финансиране на педагогически специалисти, които ще работят с деца и ученици със специални образователни потребности, а имено ресурсни учители, логопеди, психолози, рехабилитатор на слуха и говора, педагог зрително затруднени. При работата на екипите за подкрепа за личностно развитие на деца и ученици със специални образователни потребности на територията на

областта специалистите – рехабилитатор на слуха и говора, учител на деца със зрителни затруднения, се осигуряват от Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование – област Сливен.

От общо 67 училища на територията на областта – в 57 от тях се предоставя допълнителна подкрепа за личностно развитие по чл. 187, ал.3, т.2-5 от ЗПУО, т.е. рехабилитация на когнитивните нарушения, рехабилитация на комуникативните нарушения, рехабилитация на сензорни увреждания, ресурсно подпомагане. От тях в 25 училища допълнителната подкрепа за личностно развитие на деца и ученици със специални образователни потребности се организира от екипи за подкрепа за личностно развитие, в това число ресурсни учители, логопеди и психолози, назначени на щат в самото училище. В 26 училища допълнителната подкрепа за личностно развитие за деца и ученици със специални образователни потребности се осъществява от РЦПППО. В 6 училища определени групи от деца и ученици се подкрепят от училището и от РЦПППО.

По отношение на детските градини – от общо 61 детски градини на територията на област Сливен в 32 от тях се осъществява ресурсно подпомагане. В .8 детски градини от областта ресурсното подпомагане се осъществява от педагогически специалисти, назначени на щат към детската градина. В две от детските градини ресурсното подпомагане се осъществява от педагогически специалист, една част от които са назначен от детската градина, а останалите педагогически специалисти се осигуряват от РЦПППО – обл. Сливен. В останалите детски градини педагогическите специалисти са от РЦПППО – обл. Сливен.

За деца и ученици в риск – екипите за подкрепа за личностно развитие включват учители от групата/паралелката, психолог/педагогически съветник, социален работник от ОЗД/ДСП или социална услуга /ако е отворен случай/. В област Сливен са създадени и функционират, във всички училища и в по-голяма част от детските градини, Координационни съвети в изпълнение на Механизма за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училището. В институциите, в които има назначени психолози/педагогически съветници – това са специалистите, които са водещи при работата с деца и ученици в риск. В по-голяма част от случаите се предоставя обща подкрепа под формата на психологически консултации. При осъществяване на проверки във връзка с инциденти, жалби или дейността на училищните координационни съвети е установена тенденция допълнителна подкрепа на деца в риск да се предоставя само в изключителни случаи, когато общата подкрепа не е дала резултат за доста продължителен период.

По информация от Доклад – анализа за провеждането на политиката за приобщаващото образование на територията на област Сливен за учебната 2021/2022 година, предоставен от РУО, децата и учениците в риск, на които е осигурена допълнителна подкрепа са 773 в училищата и 22 деца в риск в детските градини.

По данни от общинските анализи на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците:

Броят на децата в риск в училищата на територията на **община Сливен** е 516.

В училищата в община Нова Загора учениците в риск са 582.

Картината на децата в риск за **община Нова Загора** се допълва и от следните статистически данни:

- Брой деца с трайно отсъстващи родители – 203
- Брой деца с периодично отсъстващи родители – 297
- Брой деца, за които се грижи само един родител – 405
- Брой деца, за които се грижат баба и дядо – 266
- Брой деца, за които се грижат роднини – 19
- Брой деца ,без всякакъв надзор – 0

По възрастов принцип се обособяват, както следва:

- от 8 до 13 години – 876
- от 14 до 18 години – 314

Броят на учениците в риск в училищата в **община Котел** е 117. В анализа на община Котел е уточнено, че това са учениците, които са застрашени от отпадане и преждевременно напускане на училище. Основните причини за отпадане на ученици от образователната система са честата миграция на семействата в по – големите областни градове и чужбина, т. нар. „ранна женитба“, липсата на мотивация на децата, занижен родителски контрол, недостатъчен доход на семейството.

Отдел „Закрила на детето“ към Дирекция „Социално подпомагане“ – град Котел също работи по случаи на деца в риск. В рамките на три години / 2020 – 2022 г./ е работено по 272 случая на деца в риск, като за:

- 2020 г. – по 70 случая;
- 2021 г. – по 94 случая;
- 2022 г. – по 108 случая.

Случаите по които е работено от ОЗД Котел са разнообразни и се отнасят до средните рискови групи:

- Случаи са с непълнолетни майки и родените от тях деца.
- Случаи с деца в риск от изоставяне и настаняване в институции, като за тях са предприети мерки по превенция съгласно Наредбата за условията и реда за осъществяване на мерки за предотвратяване изоставянето на деца и настаняването им в институции, както и за тяхната реинтеграция.
- Случаи с деца в риск от отпадане в училище, като спрямо тях са предприети мерки за закрила в семейна среда по чл. 23 от Закона за закрила на детето;
- Случаи за насилие спрямо деца – свиква се Координационния механизъм за взаимодействие при работа по случаи на деца жертви на насилие и при кризисна интервенция.
- Случаи с деца живеещи при лоши условия и в рискова семейна среда, като спрямо същите се предприемат мерки за закрила в семейна среда по чл. 23 от ЗЗД;
- Работено е с деца настанени в Центъра за настаняване от семеен тип за деца и младежи с увреждания – град Котел;
- Случаи с деца реинтегрирани в биологичните семейства, които са били настанени в приемни семейства временно, както и по един случай на реинтеграция на дете настанено при роднини, което няма изградена връзка с майка си и не желае да контактува с нея.
- Работи се и по случаи с четири деца настанени към момента в професионални приемни семейства на територията на община Котел, както и по случаи с деца настанени в семейства на роднини или близки.
- ОЗД работи и по други случаи с деца оставени без надзор и контрол, деца извършили кражби и противообществени прояви, по случаи на деца с родителско отчуждение и други.

Броят на децата в риск, отчетен в анализа на **Община Твърдица** е 125.

На територията на областта допълнителна подкрепа на **деца с хронични заболявания се предоставя на 23** ученици с хронични заболявания в училищата и на 1 дете в детска градина.

По данни от Доклад – анализа за провеждането на политиката за приобщаващото образование на територията на област Сливен за учебната 2021/2022 година, на 61 деца и **ученици с изявени дарби** се предоставя допълнителна подкрепа. Обучават се в дневна

форма, и са предвидени допълнителни часове по учебните предмети, по които ученикът е показал особени постижения през изминалата учебна година.

По информация от общинските анализи на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците:

Броят на учениците с изявени дарби в училищата в **община Сливен** е 116.

Насърчаването на творческите заложби и потребности на деца с изявени дарби на територията на община Сливен е на основание Наредбата за условията и реда за осъществяване на закрила на деца с изявени дарби, като акт на Министерски съвет и Наредбата за условията и реда за отпускане на стипендии и финансово стимулиране на деца и младежи с изявени дарби от Община Сливен, като акт на Общински съвет - Сливен.

Със Заповед на кмета на Община Сливен е определена експертно - консултативна комисия за приемане и разглеждане на постъпилите в общината документи за финансово подпомагане на деца, съгласно Наредбата за условията и реда за осъществяване на закрила на деца с изявени дарби (НУРОЗДИД). Всяка година Министерски съвет приема с решение Програма на мерките за закрила на деца с изявени дарби, която включва националните и международните конкурси, олимпиади и състезания, за които се прилагат мерките за закрила на деца с изявени дарби по наредбата чрез еднократно финансово подпомагане и стипендии.

С Решение на Общински съвет – Сливен за мандат от четири години се избира комисия по стипендиите, която оценява и извършва подбор на постъпилите искания за отпускане на стипендии или финансово стимулиране по Наредбата за условията и реда за отпускане на стипендии и финансово стимулиране на деца и младежи с изявени дарби от Община Сливен.

В **община Нова Загора** работата с талантливите и даровити деца в свободното им време в областта на науката, изкуството и спорта се осъществява в клубовете и школите в училища, спортни клубове, читалища. Общинската програма за закрила на децата с изявени дарби подкрепя и подпомага изявите на даровитите деца с еднократно финансово стимулиране, като средствата са осигурени от общинския бюджет.

Броят на децата от общината, участвали в състезания и олимпиади е 712, броят на класираните на национално ниво е 199, а класираните на международно ниво са 8.

Информацията за спортните състезатели до 18 г. възраст в община Нова Загора отчита 69 класирани на национални състезания и 8 класирани на международни състезания.

Според анализа на **Община Котел**, деца с изявени дарби има в НУФИ „Филип Кутев“ – град Котел, където се обучават деца с музикални и танцови интереси. В останалите училища, има деца спечелили различни конкурси.

Броят на учениците с изявени дарби в община Твърдица, класирани на призови места в национални и международни конкурси, олимпиади и състезания е 20.

По Програма за мерките за закрила на деца с изявени дарби в община Твърдица по предложение на директорите на училища или след отправено искане от родител, учениците заели призови места получават еднократна финансова подкрепа.

3.2.1. Психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна рехабилитация, рехабилитация на комуникативните нарушения и при физически увреждания.

Психо-социалната рехабилитация се предоставя на отделно дете или ученик въз основа на оценката на индивидуалните му потребности. Водещ на случая на детето или ученика при предоставяне на психо-социалната рехабилитация в детската градина,

училището или в центъра за подкрепа за личностно развитие е психологът или педагогическият съветник, когато е с квалификация по психология.

Педагогическите съветници, назначени на щат в училищата от област Сливен по данни към учебната 2021/2022 г. са 27, психолозите /в детски градини и училища/ са 32, в РЦППО – област Сливен и центровете за специална образователна подкрепа – 7. Осъществяват се мерки и дейности за подобряване условията за психолого-педагогическа подкрепа на децата и учениците:

- В училищата на място се провежда индивидуална и групова работа с проблемни ученици, ученици в риск и цели класове. На учениците и родителите е даден достъп до квалифицирана психолого-педагогическа помощ и подкрепа в училищна и извънучилищна среда;
- В училищата, в които има назначени педагогически съветници и психолози, се изготвят редица информационни кампании, които се предоставят на вниманието на ученици и родители, с цел информиране, превенция и намаляване на случаите на агресия и насилие;
- Има изградени действащи системи за психолого-педагогическа подкрепа, реализирана от училищните екипи, в партньорство с училищните ръководства, което включва родителите и учениците;
- Във всички училища в област Сливен има създаден училищен Координационен съвет и два пъти годишно, съгласно изискванията на механизма, се извършва анкетиране, с цел оценка нивото на тормоз и насилие в училището;
- Училищните психолози осъществяват индивидуална и групова работа с децата, свързана с преодоляване на емоционални, поведенчески и обучителни дефицити. Съвместно с класните ръководители и ресурсните учители се прилагат адекватни мерки при възникване на проблем;
- Особено внимание в училищата е насочено към опазване физическото и психично здраве на децата и учениците, както и на тяхното здравно образование. Поставят се акценти върху болестите на века: ХИВ, туберкулоза, хепатит, диабет, разстройства на храненето и др.;
- В часовете на класа се разглеждат теми, свързани с това, как да се справят учениците с чувството за тревожност, стреса, гнева и агресията, и как да ги преодоляват. Проучват се проблемите на учениците, живеещи в неблагоприятна семейна среда;
- Педагогическите съветници, психолози и педагози, изпълняващи функциите на педагогически съветници, чрез лекции в часовете на класа и в извънкласни форми повишават информираността на учениците за училищния тормоз – видове, източници и помощ, оказвана на жертвите; включване на членове на ученическия парламент в превенцията на училищното насилие; повишаване компетенциите на учениците за справяне с физическото и психическо насилие чрез дискусии, групова работа и гост-лектори в час на класа.

3.2.2.Предоставяне на обучение по специалните учебни предмети за учениците със сензорни увреждания

В училищата на територията на област Сливен не се осъществява обучение по специалните учебни предмети за ученици със сензорни увреждания. В областта няма специални училища за деца и ученици с нарушение на слуха или с нарушение на зрението.

3.2.3.Ресурсно подпомагане

През учебната 2021/2022г. в Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование – област Сливен /РЦППО – област Сливен/ работят 25 педагогически специалисти, от които: 4 психолози, 2 логопеди, 1 слухово-речеви

рехабилитатор, 1 педагог зрително затруднени, 17 ресурсни учители. Обхванати са през годината 203 деца и ученици, от които 64 в детски градини:

Община	Брой ученици			Брой училища			Брой детски градини			Брой деца		
Учебна година	2019/ 2020	2020/ 2021	2021/ 2022	2019/ 2020	2020/ 2021	2021/ 2022	2019/ 2020	2020/ 2021	2021/ 2022	2019/ 2020	2020/ 2021	2021/ 2022
Сливен	76	128	119	21	20	20	13	11	10	29	30	50
Котел	13	11	15	4	4	5	1	1	1	6	5	6
Твърдица	17	10	5	2	3	1	2	2	3	6	6	8
Нова Загора	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Общо	106	140	139	27	27	24	16	14	14	41	41	64

Източник: РЦПППО – област Сливен

В детските гради и училища ресурсното подпомагане се осъществява в 27 училища и 14 детска градина на 181 деца и ученици от 17 ресурсни учители. Данните са към 01.01.2021 г.

През учебната 2021/ 2022г. се наблюдава нарастване на броя на децата в детските градини. Училищата запазват относително постоянен брой ученици.

В училищата в област Сливен, които имат ученици със специални образователни потребности, се работи в кабинети, по-голямата част от които са самостоятелни и оборудвани за ресурсно подпомагане, в друга част ресурсните учители съвместяват дейността си съвместно с психолог, логопед в свободни за деня класни стаи. Причина за този начин на подкрепа е недостатъчно налична материална база.

Допълнителната подкрепа за личностно развитие по чл. 187, ал. 3, т.2-5 от Закона за предучилищното и училищно образование се осъществява от екипи за подкрепа за личностно развитие и План за подкрепа за всяко едно дете или ученик.

По отношение прилагане на държавната политика за приобщаващо образование се отчитат успехи в областта, а именно:

- Наблюдава се тенденция училищата в област Сливен да организират самостоятелно ДПЛР.
- По отношение на детските градини -
- Създава се добра устойчивост в **координация на дейностите във връзка с оценката** на индивидуалните потребности на децата и учениците с индикации за специални образователни потребности за предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие между екипите в училищата, детските градини и РЦПППО.
- Във всички училища и детски градини, които осъществяват ресурсно подпомагане, са изготвени планове за подкрепа за всяко едно дете или ученик, целите и задачи на който се изпълняват от екипи за подкрепа за личностно развитие.
- Развиват се разнообразни форми на сътрудничество с институции, с физически и юридически лица с нестопанска цел за подпомагане процеса на приобщаване на децата и учениците;
- Организират се и се провеждат регионални инициативи по въпросите на приобщаващото образование.
- Осъществява се методическа и квалификационна подкрепа във всички училища и детски градини по отношение прилагане на държавната политика за приобщаващо образование на деца и ученици със специални образователни потребности.

- Провежда се консултативна дейност на родители, учители и ученици със специални образователни потребности за продължаване на образованието им след завършен седми клас с удостоверение за завършен клас. Факт е, че през последните 4 години броят на учениците /за областта/, които завършват 7 клас с удостоверение за завършен клас е средно между 60% и 69% от всички завършващи седмокласници с удостоверение за завършен клас.
- Организират се информационни кампании за повишаване на информираността на обществото относно приобщаващото образование и допълнителната подкрепа за личностно развитие на децата и учениците.
- Започнаха обучения на помощник на учителя, които се провеждат от РЦПППО – област Сливен
- Повиши се нивото на квалификационната дейност чрез сертифицирани обучения на членовете на РЕ, съгласно Наредбата за приобщаващо образование и обучения с и без присъждане на кредити, част от които са в правомощията на РЦПППО.
- РЦПППО участва в проект на Европейската комисия „Европейска гаранция за детето“: 10 педагогически специалисти преминаха обучение по прилагане на Допълнителна и алтернативна комуникация. Осем детски градини и 285 учители , педагогически специалисти преминаха обучение по теми от различни области на Специалната педагогика.
- РЦПППО участва и в проект „Глас за всяко дете“. Обучени бяха 10 педагогически специалисти в прилагане на е-платформа за подобряване на комуникацията при невербални деца C-board.
- Извърши се анализ на потребностите на учителите и педагогическите специалисти по прилагане на допълнителната подкрепа за личностно развитие на деца и ученици със специални образователни потребности.

Отчетени са някои проблемни области, които трябва да се преодолеят, за да бъде подкрепата за личностното развитие на децата и учениците по-ефективна:

- Необходимо е да се планират квалификационни обучения на педагогическите специалисти, работещи с деца и ученици със специални образователни потребности, обхващащи различни области – от идентифициране на индивидуалните особености и потребности на всяко дете до прилагане на ниско и високотехнологичните средства в тяхното обучение.
- Нараства необходимостта от специалисти – ресурсни учители, логопеди и психолози, слухово- речеви рехабилитатори и педагози на деца и ученици с нарушено зрение. особено в малките населени места и тези в планинските райони.
- Необходимо е продължаване и задълбочаване на дейностите за изграждане на връзката с родителите и поддържане на тяхното постоянно участие като основен партньор на училищата и детските градини.

3.3 Организационни, координиращи и методически дейности за осъществяване на въвеждаща и периодична квалификация на педагогическите специалисти за работа с деца и ученици със специални образователни потребности и за представяне на добри практики на приобщаващо образование

На 11.02.2022 г. се проведе онлайн работна среща за споделяне на опит и представяне на добри педагогически практики в дейностите по предоставяне на обща и допълнителна подкрепа с педагогически специалисти в сферата на приобщаващото образование.

В периода 30.05.2022 г. – 01.06.2022 г. се проведе кръгла маса за споделяне на добри практики в предоставянето на допълнителна подкрепа на деца и ученици със специални образователни потребности.

В периода септември 2021 – юни 2022 г. се проведоха 5 работни срещи с членовете на Регионален екип за подкрепа за личностно развитие към РЦПППО – област Сливен с цел обсъждане на извършени оценки на потребностите и изготвяне на предложения по чл. 135, ал. 2 от Наредбата за приобщаващото образование.

На 20.10.2021 г. се проведе работна среща с ресурсни учители, логопеди, слухово-речеви рехабилитатори и педагози на деца със зрителни затруднения във връзка с предоставянето на допълнителна подкрепа на деца и ученици със специални образователни потребности.

На 17.11.2021 г. се проведе работна среща с психолози и педагогически съветници от образователните институции от област Сливен.

В периода май – юни 2022 г. се проведоха 3 работни срещи с цел координация и посредничество при взаимодействието между детските градини, училищата и РЦПППО – област Сливен.

Училищните екипи споделиха своите затруднения при прилагане на новата нормативна уредба при подпомагане на деца и ученици със специални образователни потребности и заявиха необходимостта от провеждане на обучение, по-конкретно при воденето на документацията, свързана с оказване на допълнителна подкрепа на деца и ученици със специални образователни потребности.

Работните срещи, проведени с цел координиране на действията са отразени от участниците в тях като изключително полезни при уеднаквяване на действията и изискванията между РУО – Сливен, РЕПЛР и директорите на училища и детски градини.

На 29.10.2021 г. е проведено открито занятие с ресурсен учител, профилиран в работата с деца и ученици с увреден слух от РЦПППО - област Сливен.

На 14.03.2022 г. е проведено открито занятие с ученици със специални образователни потребности, на които се предоставя допълнителна подкрепа, колаборативно между ресурсен учител и психолог в СУ „К. Константинов” – Сливен.

3.4. Подкрепа за личностно развитие, осъществявана в Центровете за подкрепа за личностното развитие, Центрове за специална образователна подкрепа, социални услуги, други организации

На територията на област Сливен осъществяват дейност 2 центъра за подкрепа за личностното развитие на децата и учениците – в гр. Сливен и гр. Котел. В другите две общини на областта не са създадени такива центрове. Центровете за специална образователна подкрепа също са два. На територията на общините Сливен, Нова Загора и Котел функционират социални услуги в подкрепа на деца и семейства.

3.4.1.Център за подкрепа за личностно развитие – Детски комплекс гр. Сливен

Центърът за подкрепа за личностно развитие – Детски комплекс гр. Сливен осъществява общинската политика за осигуряване на обща подкрепа за личностно развитие на децата и учениците от 5 до 18 годишна възраст в община Сливен, като организира и провежда дейности за развитие на интересите, способностите, компетентностите и изявата им в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта. Специално внимание се обръща на работата с деца със специални образователни потребности и деца в неравностойно социално положение, като за целта се търси подкрепата на неправителствени организации, на родителите, на местната власт. Подкрепата включва занимания по интереси.

Дейността за обучение в Центъра за подкрепа за личностно развитие се осъществява в областите: Научно-познавателна и приложно-техническа; Художествено – творческа; Физическа култура, спорт и туризъм.

Основният вид дейност в центъра е педагогическа.

През последните учебни години броят на децата и учениците включени в групи е както следва:

- 2017/ 2018: 788 деца и ученици в 63 групи
- 2018/ 2019: 639 деца и ученици в 63 групи
- 2019/ 2020: 676 деца и ученици в 58 групи
- 2020/ 2021: 685 деца и ученици в 57 групи
- 2021/ 2022: 600 деца и ученици в 57 групи

Сградата на центъра - паметник на културата, е в добро състояние, но се нуждае от частични ремонтни дейности по фасада, покрив и кабинети. В сградата са разположени пет учебни стаи и осем специализирани кабинета.

Върху покривната конструкция на основната сграда на ПГПЗЕ „Захарий Стоянов“ е изградена наблюдателна площадка с три стаи и монтиран телескоп. Тя е в сравнително добро състояние, но за да бъде ефективно използвана в дългосрочен план се нуждае от основен ремонт.

Дейността на центъра се финансира от Държавния бюджет и от бюджета на Община Сливен. Допълнителни приходи реализира чрез участие в програми за финансиране; даване на обекти под наем: почасово ползване на кабинет; дарения.

3.4.2. Център за подкрепа за личностното развитие – център за кариерно ориентиране гр. Сливен (ЦПЛР-ЦКО-Сливен)

Център за подкрепа за личностното развитие – център за кариерно ориентиране в гр. Сливен е създаден по проект „Система за кариерно ориентиране в училищното образование“, финансиран от ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“. След приключване на проекта с цел запазване на създадения център в края на 2017 год. Общински съвет – Сливен гласува предложение на кмета на общината за съществуването му като общински център по смисъла на чл. 49, ал.1, т.2 от ЗПУО. Финансирането на ЦПЛР-ЦКО се извършва със средства от държавния бюджет – Министерство на образованието и науката чрез бюджета на община Сливен и с дофинансиране от общинския бюджет.

Центърът осъществява следните дейности:

- подпомага интелектуалното, емоционалното развитие и професионално насочване на учениците в съответствие с възрастта, потребностите, способностите и интересите;
- съдейства за ранното откриване на заложбите на учениците, стимулира познавателните интереси и творческите способности и насърчава тяхното развитие и реализация;
- подпомага професионалната насоченост и придобиването на компетентности, необходими за успешна личностна и професионална реализация;
- подпомага формирането на устойчиви нагласи и мотивация за учене през целия живот.

През учебната 2021/2022 година са подпомогнати 530 ученици индивидуално в 54 групи.

3.4.3. Център за подкрепа на личностното развитие – гр. Котел

Центърът за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в гр. Котел е обслужващо звено в структурата на община Котел в сферата на средното образование като извънучилищно педагогическо учреждение, занимаващо се с осмисляне свободното време на децата и учениците

Центърът предлага разнообразни форми на занимания под вещото ръководство на педагогически екип, като създават разнообразни условия за изява на всяко дете. Децата получават възможността за изява и участие в конкурси, олимпиади, празнични програми и др.

Приоритет на Центъра за подкрепа за личностно развитие в град Котел е работа с талантливи и даровити деца в свободното им от учебни занятия време. В него се обучават повече от 100 деца в различни дейности, които се актуализират всяка година в зависимост от желанията на ученици и родители.

В годините се утвърди позицията, че такива институции, които целенасочено работят за откриване на таланта на детето, все повече се превръщат в сигурна среда за общуване на децата и учениците. Тези институции затвърдиха своето място, като предлагат условия за алтернативна заетост на младите хора в борбата срещу негативите на обществото ни, които все по драстично нарастват: агресия, насилие, наркомания, проституция, алкохолизъм.

ЦПЛР – Котел не разполага със собствена материално – техническа база, центърът използва част от сградата на СУ „Г. С. Раковски“ където се провеждат кръжок по английски език и туристическа анимация и кръжок по компютри и изобразително изкуство.

ЦПЛР – Котел ползва и кабинет от сградата от общинската библиотека „Петър Матеев“, като там има кръжок по килимарство. За танцовите, вокалните, театралните и тамбурашки състави ползва самостоятелна зала на първи етаж от масивна двуетажна сграда – „Младежки дом“ с отделен вход и с полезна площ 128.00 кв. м.

По време на COVID – 19 в ЦПЛР - Котел са взети мерки за безопасното пребиваване по време на репетициите на отделните групи в зала "Младежки дом " като: антибактериални гелове, ръкавици, миещи препарати, устройство за почистване на въздуха от бактерии, което е включвано един час преди започване на занятията, специален разтвор за почистване на повърхностите след репетиция, маски. В другите кабинети също се вземани мерки за предпазването на учениците от заразяване.

Бюджетът на ЦПЛР – Котел е осигурен от държавна субсидия. Второстепенен разпоредител с финансови средства за обезпечаване на дейностите е Дирекция „СХД“ към община Котел. За учебните 2020/2021 г. и 2021/2022 г. ЦПЛР получава следната държавна субсидия:

Година	**ДД**	**ДОФ.МД**
2020/2021 г.	88 198.00 лв.	-
2021/2022 г.	116 195.00 лв.	-

Центърът няма участие в програми за финансиране, не получава дарения и не разполага с обекти за отдаване под наем.

През учебната 2021/2022 г. в ЦПЛР има сформирани 11 групи, в които са включени 126 деца. За новата 2022/2023 г. се очаква същият брой групи и деца. Спрямо предходните 2 години броят на децата, посещаващи ЦПЛР се е увеличил, което показва, че има засилен интерес към дейностите на Центъра. Причините за това са, че всяко дете получава поле на изява, има ефективна комуникация между учители и родители, децата получават пълна свобода за творческа изява.

3.4.4. Център за специална образователна подкрепа „Д-р Власаки Шуманов” гр. Сливен

В Център за специална образователна подкрепа „Д-р Власаки Шуманов” гр. Сливен /ЦСОП/ се обучават ученици с умерена и тежка степен на интелектуален дефицит и с множество увреждания. Всички ученици са постъпили в училището след осъществяване и изчерпване на всички възможности за интеграция в общообразователна среда. Броят на учениците през учебната 2020-2021 г. е 52. За учебната 2021/2022 г. броят на групите е 9, посещавани от 53 ученика.

В центъра работят 14 педагога, 6 – непедагогически персонал.

ЦСОП има изградена достъпна среда.

Функционира методическо обединение, което провежда квалификационна дейност по предварително приет План за квалификация за учебната година.

Сградата на центъра включва: 34 класни стаи и помощни помещения; логопедичен кабинет; два психологични кабинета; учебна работилница по готварство; компютърен кабинет; зала по психо-моторика; зала по сензо-моторика; зала по арт-терапия; кабинет по социални умения; две зали по рехабилитация.

Възможностите на психомоторната, сензомоторната зала, залата по арттерапия, залите по рехабилитация и кабинета по социални умения обезпечават реализирането на комплексния подход при реализирането на индивидуалните образователни програми.

Терапевтите прилагат различни методи при работата си с децата с множество увреждания. Политика на училището е в добро сътрудничество със семействата на учениците.

Центърът е второстепенен разпоредител с бюджетни кредити към Министерство на образованието и науката. Няма собствени приходи от отдаване на движими и недвижими ресурси под наем. Няма сформирано настоятелство, но активно работи със Сдружението на родителите на деца със сензорни, двигателни и умствени увреждания „Св. Стилиян Детепазител”.

ЦСОП осъществява ефективно сътрудничество с неправителствени организации, държавни и общински институции с оглед социалното включване на девойки и младежи с увреждания. Центърът е с целодневна организация на учебния процес, използват се елементи на методиката на Монтесори в образователно-възпитателния процес, осигурява се психологическа подкрепа, социална подкрепа, логопедична подкрепа, рехабилитационна терапия, арттерапевтична терапия. Организират се съвместни инициативи с ученици от други училища в града с цел успешна социализация на децата с увреждания.

3.4.5. Център за специална образователна подкрепа „Академик Тодор Самодумов” гр. Нова Загора

Със Заповед № РД–14–247/ 20.07.2017 година на министъра на образованието и науката Помощно училище – интернат „Академик Тодор Самодумов” е преобразувано в Център за специална образователна подкрепа „Акад. Тодор Самодумов“ – гр. Нова Загора /ЦСОП/. В него са настанени деца с множествени увреждания.

Извършваните дейности са свързани с:

- Диагностична, рехабилитационна, корекционна и терапевтична работа с деца и ученици, за които оценката на регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование е установила, че съобразно образователните им потребности може да се обучават в център за специална образователна подкрепа;
- педагогическа и терапевтична работа,
- прилагане на програми за подкрепа и обучение за семействата на децата и учениците;

- обучение на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст и професионално обучение за придобиване на първа степен на професионална квалификация и/или за придобиване на квалификация по част от професия.

ЦСОП – Нова Загора извършва и дейности на ученическо общежитие, с налична материална база в съответствие с държавния образователен стандарт за физическа среда и информационно и библиотечно обслужване. ЦСОП – Нова Загора организира транспорт и хранене на децата и учениците за подпомагане на достъпа до образование и на подкрепа за личностно развитие. Осигурена е мултисензорна функционално - структурирана среда, педагогическа и терапевтична работа, работа с деца и ученици по конкретни случаи, психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, рехабилитация на комуникативните нарушения и при физически увреждания; осигурена е достъпна архитектурна, обща и специализирана подкрепяща среда, дидактически материали, методики и специалисти; предоставяне на обучение по специалните учебни предмети за учениците с умствени увреждания. Провежда се вътрешна и външна квалификационна дейност и участие на учителите- специалисти за адаптиране и модифициране на учебната програма и различни технологии за обучение и развитие.

Персоналът на центъра включва: директор, 3 старши учители, 2 учители, 1 учител по професионално обучение, 2 старши възпитатели в общежитие, психолог, логопед, рехабилитатор, главен счетоводител, чистач, касиер-домакин, готвач.

Провежда се вътрешна и външна квалификационна дейност и участие на учителите - специалисти за адаптиране и модифициране на учебната програма и различни технологии за обучение и развитие.

Учебно – техническа и материална база на центъра е много добре поддържана и е в много добро състояние. Представлява комплекс от пет сгради - училище, общежитие, физкултурен салон, столова с работилници и битова сграда.

Учебната сграда е на три етажа и включва класни стаи, два кабинета по професионална подготовка по шивачество и готварство, стая за архив и учебни пособия, канцеларии, кабинет за кинезитерапия и сензомоторна гимнастика, складови помещение, стаи за отдих, библиотека, логопедичен кабинет, лекарски кабинет и хранилище, учителска стая, интерактивен кабинет, спални помещения, две стаи за арттерапия, компютърен кабинет на психолога, зала за сензорни игри и упражнения, стая на възпитатели. Кабинетите за професионална подготовка са добре оборудвани.

Осигурено е WI-FI с покритие 20 метра периметър извън сградата. Изградено е видеонаблюдение в учебната сграда.

Общежитието към училището е на четири етажа и включва 9 стаи, 54 спални помещения, санитарен възел, изолационна и телевизионна стая на всеки етаж.

Центърът разполага с три работилници по дървообработване и тапицерство с машинни отделения, оборудвани с машини и складово помещение.

В двора на училището има изградена детска площадка с различни игрови съоръжения, игрища по волейбол, баскетбол, народна топка, хандбал и футбол, трап за скачане и пътека за бягане на къси разстояния.

Налични и работещи са необходимите учебно-технически средства.

ЦСОП – Нова Загора е юридическо лице, второстепенен разпоредител с бюджет към община Нова Загора. Финансирането е по единен разходен стандарт за ученик с финансиране от общинския бюджет. Чрез участия в програми и изпълнение на проекти е оборудван нов компютърен кабинет с обновена компютърна техника, изградена е стая за арттерапия, сформирани са два клуба по интереси: “Ограмотяване плюс“ и „Аз се уча да работя с интернет“.

Центърът реализира допълнителни приходи от готова продукция на учебното производство и продажба на стъклен амбалаж.

Неговият екип осъществява партньорство с родителите, с неправителствени организации, читалища, спортни клубове, с институциите, имащи отношение към приобщаващото образование на деца и ученици със СОП.

3.4.6. Целодневна група за деца с множествени увреждания

Към детска градина „Зорница" в гр. Сливен е обособена целодневна група за деца с множествени увреждания, в която работят специални педагози и медицинско лице. Тази група е единствена за област Сливен.

През учебната 2016/2017 година броят на децата посещаващи групата е 9, през учебната 2017/2018 година техният брой е бил 6, през учебната 2018/2019 година – 8, през учебната 2019/2020 година броят им отново е бил 6, а към настоящия момент (учебна 2020/ 2021 година) в групата са записани 9 деца на възраст от 4 до 7 години.

Децата в групата са над допустимия максимален брой от 6 деца, съгласно Държавния образователен стандарт за приобщаващо образование. Това се дължи на рязко увеличаващия се брой на децата с по-тежки увреждания, комбинирани в повечето случаи и с други сериозни придружаващи заболявания. Тежестта на увреждането сериозно затруднява вграждането на децата в ранна детска възраст в общообразователна детска градина, където броят на децата често е над максимално допустимия.

3.4.7. Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование – област Сливен /РЦПППО – област Сливен/

РЦПППО – област Сливен е специализирано обслужващо звено към Министерство на образованието и науката за изпълнение на държавната политика по приобщаващо образование в областта. Целите и задачите на дейността на институцията са свързани с организационно и методическо подпомагане на детските градини и училищата по отношение на предоставянето на допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със специални образователни потребности; провеждане на квалификация на педагогическите специалисти във връзка с приобщаващото образование и допълнителната подкрепа за личностно развитие на децата и учениците; осигуряване на ресурсно подпомагане на деца и ученици със специални образователни потребности в случаите, уредени в ЗПУО. Специализираното обслужващо звено е разделено на три основни сектора – сектор "Методическа дейност, оценка и насочване за допълнителна подкрепа за личностно развитие" и сектор "Ресурсно подпомагане и прилагане на терапевтични програми на деца и ученици със специални образователни потребности" и сектор „Финансово – счетоводна дейност". Служителите в сектор „Методическа дейност, оценка и насочване за допълнителна подкрепа за личностно развитие" са с експертни функции и членове на Регионалния екип за подкрепа за личностно развитие на деца и ученици със специални образователни потребности.

През учебната 2021/2022 година в РЦППО работят 17 ресурсни учителя, 4 психолози, 2 логопеда, 1 педагог зрително затруднение и 1 педагог затруднения на слуха и говора, които подпомагат интегрирането на 203 деца и ученици със специални образователни потребности в 27 училища в областта и 14 детски градини.

Регионалният център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование – област Сливен има координираща, консултативна, образователна, диагностична и методическа функция в областта на приобщаващото образование и допълнителната подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в институциите в системата на предучилищното и училищното образование. Има правомощията да отлага задължителното обучение за първи клас на деца със здравословни проблеми и/ или съгласно индивидуалните потребности на детето; да изразяват становища за насочване в подходяща професия или в профил на ученици с удостоверение за завършен VII и X клас;

да извършва квалификационна дейност, включително и с присъждане на кредити, да провеждат краткосрочни модулни обучения на помощник на учителя, да провежда регионални дейности, информационни кампании свързани с държавната политика за приобщаващо образование.

РЦПППО имат основната задача да проучват необходимостта от прилагане на подходящи терапевтични и рехабилитационни програми, както и да съдействат на училищата и детските градини за прилагане на високотехнологичните средства в обучението и личностното развитие на деца и ученици със специални образователни потребности.

Педагогическите специалисти са обучени в прилагане на сертифицирани тестове CARS II, DENVER, DP 3, CONNERS. Има 4 сертифицирани обучители по въпросите за приобщаващото образование и 3 обучители по прилагане на ICF.

Педагогически специалисти са обучени да прилагат съвременни техники и технологии по управление на компютър с поглед и допълнителна и алтернативна техника и технологии за ефективна комуникация C-board и Communikator 5. От 2022 година се изградиха специализирани кабинети на ресурсния учител, логопед и психолог и кабинет по развитие на физическата дееспособност.

3.4.8. Социални услуги в подкрепа на децата и семействата

При работата с деца в риск и техните семейства важно значение имат социалните услуги и най-вече услугите в общността за деца и семейства. На територията на област Сливен все още няма достатъчно развит набор от услуги по превенция, които да оказват подкрепа на родители и деца, с акцент в ранна детска възраст, които да подпомагат отглеждането и възпитанието на децата, като същевременно създават реални възможности за подкрепа и на семейството.

Недостатъчно развити са услуги, насочени към групи деца - застрашени от отпадане от училище; деца с проблемно поведение или в конфликт със закона, деца жертва на насилие и др. Наличните социални услуги за деца с увреждания са с недостатъчен капацитет и са развити предимно в областния център. Недостатъчно обхванати остават децата с увреждания в останалите населени места и другите общини в областта. Недостатъчно развити са услугите за деца базирани в компактни етнически общности. Социални услуги за деца не са развити в Община Твърдица.

В подкрепа на децата и семействата, в област Сливен функционират не малко социални услуги в общността и от резидентен тип:

- **Три Центъра за обществена подкрепа** /ЦОП/ – 2 в гр. Сливен и 1 в гр. Нова Загора, чиито услуги са предназначени за деца и семейства с цел предотвратяване изоставянето и настаняването в институция, превенция отпадането от училище, деинституционализация и реинтеграция на деца, консултиране и подкрепа на семейства, обучение и подкрепа на кандидати за приемни родители и осиновители, консултиране и подкрепа на деца с поведенчески проблеми и прояви, ресурсно подпомагане на деца с увреждания и др. Подкрепата се оказва от социални работници, психолози, педагози, ресурсни учители, работещи в центровете.
- **Два центъра за работа с деца на улицата** – в гр. Сливен и гр. Котел. Извършват услуги, свързани с превенция на попадането на деца на улицата, отпадане от училище, поведение в конфликт със закона, социална интеграция на деца, семейно консултиране и подкрепа, медицински и санитарно-хигиенни услуги, огрмотяване на децата, обучение в родителски умения.

Към Центъра за работа с деца на улицата в гр. Котел от 2014 г. функционира образователна услуга за деца на 2-4 г. възраст, които не са обхванати в детска градина от уязвими и маргинализирани семейства. Основна цел на дейността е превенция на

незаписването и ранното отпадане от училище, повишаване на тяхната готовност за включване в задължителна предучилищна подготовка.

- Две социални услуги **Преходно жилище – в гр. Сливен и с. Асеновец**, община Нова Загора – социална услуга от резидентен тип, в която се предлага комплексна грижа за непълнолетни лица от уязвими групи, както и за такива с дълъг институционален престой, за които към момента няма възможност за реинтеграция в семейна или близка до семейната среда. Услугата цели подпомагане на младежите в тяхното израстване като независими възрастни, подкрепа за усвояване на умения за самостоятелен живот и успешна социална интеграция. През времето на престоя си в услугата те се подкрепят и придружават активно от професионалисти с оглед развитие и надграждане на знания и умения за самостоятелен живот и успешно социално включване след навършване на пълнолетие. Информиране и обучение, професионално ориентиране, групова работа за придобиване и развиване на различни социални умения, търсене и намиране на работа, битови умения, работа на терен, помощ в домакинството, образование/обучение, консултиране.

- **Два Дневни центъра за деца с увреждания** - в гр. Сливен и с. Асеновец, община Нова Загора, които предоставят дневна грижа, консултиране, рехабилитация, логопедична помощ, информиране и обучение, изнесено обучение от ЦСОП, специализирани медицински грижи за деца с увреждания от общността. Капацитетът на дневния център в Сливен е 30 места, като потребителите са предимно с интелектуални затруднения, със сензорни увреждания, с двигателни увреждания, с епилепсия, аутизъм, синдром на Даун, множествени увреждания и др. Капацитетът на Дневния център в с. Асеновец е 18 деца - с интелектуален дефицит, сензорни и двигателни нарушения, детска церебрална парализа, множествени увреждания, аутизъм, синдром на Даун и др.

- **Шест Центъра за настаняване от семеен тип /ЦНСТ/** – 3 за деца/младежи с увреждания и 3 за деца/младежи без увреждания, находящи се в: гр. Сливен - 4 центъра, гр. Котел - 1 център и с. Асеновец, община Нова Загора - 1 център. ЦНСТ предоставя резидентна грижа за деца/младежи, изведени от специализирани институции.

В гр. Сливен се намират 4 от центровете за настаняване от семеен тип – два са за деца/младежи с увреждания и два за деца/младежи без увреждания.

- **Общностен център за деца и семейства в гр. Сливен** предоставя интегрирани услуги за ранно детско развитие за деца от 0 до 7 години и техните родители: Здравна консултация за деца; Формиране и развитие на родителски умения; Семейно консултиране и подкрепа; Ранна интервенция на увреждaнията; Индивидуална педагогическа подкрепа за деца с увреждания. В общностния център е оборудвана сензорна стая за деца със специфични потребности и деца с увреждания.

Услугата се предоставя от 01.12.2016 г.

- **Три Центъра за социална рехабилитация и интеграция** /ЦСРИ/ – 2 в гр. Сливен и 1 в гр. Котел, като към центъра в Сливен функционира и „Синя стая“ – специализирано помещение за щадящо изслушване на деца. Основна цел на дейността на ЦСРИ е подкрепа на индивидуалното развитие и разширяване на социалните умения на деца и лица с различни вид и степен на увреждане. Това са медицинска и социална рехабилитация, социално-правни, здравни и психологически консултации, трудотерапия, осъществяване на индивидуални програми за социално включване, формиране на мобилен екип за обхващане и на други населени места в общината. Предоставя услуги, свързани с: Мобилна работа за идентифициране и обхващане на деца и семейства в риск от най-уязвимите групи; Консултиране и индивидуална подкрепа на потребителите и техните семейства; Терапевтични ателиета; Услуги по развиване на умения за живот и превенция на рисково поведение; Предоставяне на квалифицирана психологична помощ на децата/младежите и техните семейства; Тематични дискусионни групи за взаимопомощ и подкрепа; Дейности с превантивен характер.

➢ **Център за майчино и детско здраве** с централен офис в гр. Сливен и изнесени работни места във всички общини на областта, разкрит към Медицински център „Д-р Г. В. Миркович“ гр. Сливен с подкрепата на УНИЦЕФ-България: предоставя патронажни грижи за бременни и деца до 3 години.

➢ По Национална програма „Подобряване на майчиното и детско здравеопазване” Министерство на здравеопазването финансира осъществяване на дейности в **„Здравно консултативен център за майчино и детско здраве”**, разкрит към „МБАЛ д-р Иван Селимински-Сливен”АД, гр. Сливен. След изчерпване на възможностите на НЗОК, както и на всички нуждаещи се деца до 18 г. възраст, на функционален принцип в центъра могат да се оказват допълнителни консултации от всички специалисти на лечебното заведение, на разположение са социален работник и психолог. При необходимост децата могат да бъдат насочвани към специализирани национални центрове, работещи по Национална програма „Подобряване на майчиното и детско здравеопазване”.

➢ Община Сливен има сключен Договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG05M9OP001-2.019-0011-C02 „Подкрепа за деинституционализация на грижите за деца в община Сливен – етап II”, по Процедура чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG05M9OP001-2.019 „Продължаваща подкрепа за деинституционализация на децата и младежите – ЕТАП 2 – предоставяне на социални и интегрирани здравно-социални услуги за деца и семейства” – Компонент 1 по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” 2014-2020г. на 30.01.2020г. Проектът е следващ етап от процеса по изграждане нова социална инфраструктура за предоставяне на услуги за подкрепа в общността и в семейна среда, а именно **Център за обществена подкрепа и Дневен център за деца с тежки множествени увреждания и техните семейства.** Изпълнението на предвидените дейности в проекта ще обезпечи предоставянето на новите услуги в общността на територията на община Сливен, за които е изградена подходяща инфраструктура, финансирана по Оперативна програма „Региони в растеж”.

Целта на проекта е създаване и предоставяне на социални и интегрирани здравно-социални услуги в общността, основани на потребностите на всяко дете и неговите родители. Дейностите са изцяло съобразени с мерките, предвидени в Националната стратегия „Визия за деинституционализацията на децата в Република България и Актуализирания план за действие за изпълнение на Националната стратегия. Ще се осигурят социални и интегрирани услуги за ранна интервенция и превенция в семейна среда на деца в риск и деца и/или младежи с тежки множествени увреждания.

По проекта са предвидени и дейности за предоставяне на услугите в Център за обществена подкрепа с капацитет 100 места и Дневен център за подкрепа на деца и/или младежи с тежки множествени увреждания и техните семейства с капацитет 30 места за дневна грижа и 60 места за консултативни услуги за потребители и техните семейства, закупуване на специализирано транспортно средство за нуждите на ЦОП и ДЦПДМТМУТС, закупуване на обзавеждане и оборудване за нуждите на Дневен център за подкрепа на деца и/или младежи с тежки множествени увреждания и техните семейства и Център за обществена подкрепа.

Двете услуги са разкрити със Заповед на кмета на община Сливен, считано от 01.07.2020 г., работата с потребителите стартира през месец септември 2020 г.

Проектът се финансира от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Срокът на изпълнението на дейностите по BG05M9OP001-2.019-0011-C02 „Подкрепа за деинституционализация на грижите за деца в община Сливен – етап II” е до 31.12.2023 г.

➢ Пилотно прилагане на **"Европейска гаранция за детето"** - Фаза III от подготвителното действие на Европейската Комисията, осъществявано с подкрепата на УНИЦЕФ.

През месец октомври 2020 г. между УНИЦЕФ България, Министерство на труда и социалната политика, Министерство на здравеопазването, Министерство на образованието и науката, Министерски съвет и областните управители на областите Бургас, Стара Загора и Сливен беше подписан Меморандум за разбирателство и сътрудничество за пилотно прилагане на "Гаранцията за детето" - Фаза III от подготвителното действие на Европейската Комисията, осъществявано с подкрепата на УНИЦЕФ. Подписани са и споразумения за финансиране с пилотните общини от трите области.

Целта на проекта е да бъдат подобрени условията на живот и да се разшири използването на интегрирани услуги за деца с увреждания и деца, живеещи в семейства в уязвимо положение в три области в България – Бургас, Стара Загора и Сливен, посредством предоставяне на подкрепа за разширяване на достъпа и подобряване на качеството на 4 вида услуги – патронажна грижа на семейства с малки деца, ранна интервенция за деца с увреждания и затруднения в развитието, качествено приобщаващо предучилищно образование и насочени към децата и семействата услуги за превенция и подкрепа с фокус върху децата от семейства в уязвимо положение.

В проекта участват представители на системите за здравеопазване, образование, закрила на детето и социално подпомагане, неправителствени организации, академични институции, изследователски организации, медии, деца и младежи и други заинтересовани страни.

На територията на област Сливен проектът се изпълнява в четирите общини – Сливен, Нова Загора, Котел и Твърдица, а дейностите са обособени в 4 компонента:

Компонент 1: Патронажни грижи

- Домашни посещения и предоставяне на индивидуализирано консултиране, информация и подкрепа за отговорно полагане на грижи, насочено към родителите или хората полагащи грижи за детето
- Обучения/супервизии на екипа предоставящ патронажни грижи

Компонент 2: Ранна детска интервенция /РДИ/

1. Укрепване капацитета на услугите за РДИ в Общностен център-Сливен

- Набиране допълнителен екип от 3 специалисти
- Обучение и методологическа подкрепа на екипа по РДИ за прилагане на подход, насочен към семейството в естествената среда на детето
- Предоставяне на услуги за РДИ, насочени към семейството в естествената среда на детето

2. Работа и обмяна на добри практики със здравни и образователни специалисти

- Семинари за лекари (ОПЛ/педиатри) за ранно откриване на деца с увреждания и затруднения в развитието и въвеждане на механизъм за насочване на семейства към услуги за РДИ в общността.
- Укрепване капацитета на персонала в яслени групи за откриване на деца със забавяне в развитието
- Подкрепа на прехода от услуги за РДИ към приобщаващо предучилищно образование

Компонент 3: Приобщаващо предучилищно образование

1. Укрепване капацитета в областта на приобщаващото образование на 8 детски градини – Сливен (4), Нова Загора (2), Котел (1,с.Ябланово) и Твърдица (1): 950 деца (43 СОП) и 86 служители

- Оценка на нуждите на детските градини за осигуряване на приобщаващо образование на децата и наемане на допълнителни специалисти
- Провеждане на въвеждащи модули за целия персонал, специфични и целеви модули за педагогическите специалисти работещи в детските градини и супервизия за 8 ДГ.

2. Укрепване капацитета на регионалните образователни структури в област Сливен

- Провеждане на обучения за РЦППО-Сливен
- Регулярна подкрепа по аспекти на приобщаващото образование
- Областни срещи за обмяна на практики (2)

Компонент 4: Подкрепа на деца и семейства в уязвимо положение

1**. Услуги по подкрепа и превантивна работа за деца и техните семейства**

- Подбор и назначаване на допълнителни социални работници/сътрудници в ЦОП Сливен (КСУДС-кв. Българка), в ЦРДУ-Котел и към община Твърдица.
- Предоставяне на обучения и супервизия за всички социални услуги
- Адаптиране методология за достъп до деца и семейства, част от сегрегирана общност
- Картографиране на деца и семейства от сегрегирани общности и предоставяне на услуги

2. Засилено междусекторно сътрудничество и работа по случай на местно ниво

- Подбор и назначаване на 4 социални работници (СР) в 4 ОЗД: Сливен, Котел, Нова Загора и Твърдица
- Предоставяне на обучения за целия персонал на ОЗД, както и само за новите СР
- Достигане до уязвими деца и родители => подкрепа за социални, здравни и образователни услуги

3.4.9. Дейности на читалища и спортни клубове в подкрепа на личностното развитие на децата и учениците.

Читалищата по своята същност са най-старите културни организации, които създават в конкретното населено място възможности за реализирането на инициативи, подкрепящи културния календар на местната общност и за създаване на възможности за осмисляне на свободното време на младите хора.

На територията на **Община Сливен** са регистрирани и развиват своята дейност 55 читалищни организации, като 16 от тях са в града. Значителен е броят на младежите, участници в различни форми на любителското творчество – изцяло младежки танцови формации функционират в НЧ „Х. Димитър” - Сливен, в селата Желю войвода, Гавраилово, Бяла и други. Търсят се възможности за подпомагане развитието на младите хора чрез подкрепа на участието им в местни, национални и международни фестивали, семинари и др. Повече от 1000 деца са включени в различни форми на творчески дейности – музикални и танцови, литературни, театрални, живопис, фотография и др.

Постигнатите резултати показват, че все повече се привличат децата в различни инициативи, реализирани от читалищата.

Община Сливен разполага с шест покрити спортни зали /за баскетбол – спортна зала „Васил Левски”, за джудо, акробатика и скокове на батут – спортна зала „Младост”, за бокс и волейбол – спортен комплекс „Асеновец”, който в момента не функционира,

защото е пред предстоящ догодина основен цялостен ремонт, покрита лекоатлетическа писта – спортна зала „Дружба", спортна зала за вдигане на тежести, спортна зала за борба. Стадион „Хаджи Димитър" с един помощен, който е на концесия. Стадион „Академик"/т.н. военен/ в изключително лошо състояние. Градът разполага с 4 тенис бази. База Спорт Палас има 4 корта, база на ТК „Ника" с 4 тенис корта, База на ТК „Сливен 92" с три тенис корта и база АТП с два корта.

Тези съоръжения се използват основно от лицензирани спортни клубове и организации за ежедневни тренировъчни занимания по установени правила и график. В тези бази се провеждат спортни мероприятия от националния и международен календар, когато домакин е Община Сливен.

На територията на **Община Нова Загора** действат 33 читалища, които предоставят възможност на децата, учениците и младите хора, да развиват своите интереси, способности и талант в самодейното танцово и музикално изкуство. Разнообразни форми на работа предлагат и читалищните библиотеки.

Община Нова Загора предлага реализирането на богат спортен календар, осъществяват дейност спортни клубове. Спортните обекти и съоръжения на територията на общината са със свободен достъп за жители и гости. Реновирани са и новоизградени множество спортни съоръжения – футболни игрища в редица села. Тенис-кортовете и градският стадион предлагат добри условия на спортуващите. В Многофункционална спортна зала „Младост" се извършва тренировъчна дейност и професионални състезания.

На територията на община Котел развиват дейност 16 читалища, които са в помощ на училището и децата и ученици за тяхното личностно развитие. В град Котел се намира Народно читалище „Съгласие – Напредък 1870", което предоставя възможност на талантливите и даровити деца в свободното им време да участват в творчески колективи и клубове. Читалището има изградени традиции за партньорство и съвместни инициативи в подкрепа на личностното развитие на децата и учениците, като работи съвместно с клуб „Млад възрожденец" при СУ „Г. С. Раковски" – град Котел, с учениците от осми и трети клас по образователните проекти „Твоят час" и „Творчески проектни дейности". Към разкритите форми на НЧ „Съгласие – Напредък 1870" на любителско – художествено творчество участват деца от 8 до 14 годишна възраст разпределени в колективи.

Вече 12 години Читалището провежда общински конкурс за рисунка Галерия „Четирите сезона", конкурс за най – добре изработена мартеница за разгръщане творческия потенциал на децата и др., като целта е да се стимулират добрите творчески практики и умения чрез лични грамоти и награди, а творбите на децата се представят в разнообразни изложби.

Възможност за активно занимание със спорт на децата и младите хора в община Котел предоставят действащият футболен клуб.

На територията на община Твърдица функционират 9 читалища и 3 спортни клуба, които вземат активно участие в подкрепата на учениците и децата. Те работят с голяма част от учениците и децата през ваканциите, като организират летни занимални, изложби, рецитали, участие в градските и празниците по села, организират конкурси и рецитали, има танцови състави и школи.

3.4.10.Дейности на Младежки дом Сливен в подкрепа на личностното развитие на децата и учениците

Като специфична общинска структура, Младежки дом-Сливен подпомага развитието на интересите и дарованията на младите хора в общината, предлага условия и работа за осъществяването на младежката политика, подпомага и активно съдейства за

изпълнението на европейската и националната политика по отношение на младите хора в България.

Младежки дом - Сливен работи в следните направления:

- общински, национални, европейски и други програми;
- социална превенция;
- свободно време и социално – културна дейност;
- насърчаване на трудовата заетост;
- образователна политика, осигуряваща възможности за придобиване на неформално образование;
- политика за социална и здравна защита;
- екология.

Работи в мрежа с Младежки домове и центрове от страната, както и с редица държави чрез международни партньорства. Младежки информационно-консултантски център Сливен /МИКЦ-Сливен/ предоставя безплатни информационни, консултантски и обучителни услуги за млади хора на възраст 15-29 години на територията на община Сливен и област Сливен. Дейностите и социалните услуги имат за цел повишаване на мотивацията на младите хора за успешно професионално и социално включване в обществения живот, в съответствие с техните заявени проблеми и потребности.

На територията на общинните Нова Загора, Котел и Твърдица няма изградени МИКЦ.

4.SWOT АНАЛИЗ

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
➢ Добро териториално разпределение на мрежата от образователни институции и осигурен достъп до предучилищна подготовка и училищно образование; ➢ Въведена задължителна предучилищна подготовка две години преди постъпване в I клас и създадени условия за усвояване на български език; ➢ Извършена оптимизация на училищната мрежа в големите общини на областта в съответствие с демографските процеси; ➢ Наличие на действащ механизъм за финансиране на делегираните от държавата дейности и местни дейности; ➢ Децентрализация на правомощията на разпоредителите с бюджет; ➢ Финансиране, основано на единни разходни стандарти за издръжка на дете и ученик с делегирани бюджети във всички училища; ➢ Наличие на действащ механизъм за обхващане и включване в образователната система на децата и учениците;	➢ Неблагоприятна демографска ситуация и засилени миграционни процеси; ➢ Недостатъчен брой места в някои детските градини; ➢ Няма готовност във всички общини за обхват на децата на 4 години в задължително предучилищно образование; ➢ Голям брой необхванати и отпадащи деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст от образователната система и отсъствие на механизми за реинтеграция в училище; ➢ Недостатъчно модернизирана материална база на училища, детски градини, ЦПЛР-ДК и ЦСОП; ➢ Учебно съдържание, несъответстващо на съвременните потребности на младите хора и слаба практическа насоченост на обучението; ➢ Образователно - възпитателни подходи, които не отчитат индивидуалните потребности на детето и учениците;

➢ Сравнително добра материално-техническа база на училищата и детските градини; ➢ Прилагане на Системи за финансово управление и контрол; ➢ Добра система за организация, съгласуваност, контрол и отчетност на учебно-възпитателния процес, на административната и стопанска дейност; ➢ Създадена подкрепяща среда за децата и учениците със специални образователни потребности; ➢ Осигуреност с педагогически кадри и други квалифицирани специалисти за обучение на деца и ученици; ➢ Наличие на система за квалификация и преквалификация на педагогическите кадри; ➢ Реализирани програми за допълнителна работа с изоставащи и надарени ученици, включително и финансово стимулиране на деца с изявени дарби; ➢ Родителско и гражданско участие в управлението на образователния процес; ➢ Създадени условия за удовлетворяване интересите, желанията и потребностите за личностна подкрепа на децата и учениците в свободното им време.	➢ Професионално образование неудовлетворяващо напълно изискванията на пазара на труда и необходимостта от кадри в региона; ➢ Недостиг на квалифицирани учители по чужди езици, информационни технологии, както и на специалисти за подкрепа на процеса на приобщаващото образование; ➢ Недостатъчно обучени педагогически и други специалисти за предоставяне на качествена допълнителна подкрепа на деца и ученици. ➢ Ограничен достъп до услуги в подкрепа на личностното развитие на учениците в малките населени места. ➢ Неправилно разпределени отговорности между местните и централните органи на властта, което прави невъзможен ефективния контрол върху дейността на образователните институции; ➢ Бавен темп на технологично обновяване на учебно-техническите средства; ➢ Липса на достъпна архитектурна среда; ➢ Недостатъчни собствени приходи; ➢ Липса на комуникация и единен подход между образователните институции и НПО в подкрепа на личностното развитие на децата и учениците; ➢ Липса на медицински и стоматологични кабинети в значителна част от детските градини и училищата.
ВЪЗМОЖНОСТИ	**ЗАПЛАХИ**
➢ Държавна финансова подкрепа за обхващане на децата в детските градини; ➢ Държавна финансова подкрепа за модернизиране и подобряване на материалната база на образователните институции; ➢ Усъвършенстване на системата на делегирани бюджети и на механизмите за диференциране на единните разходни стандарти; ➢ Създаване на възможности за изграждане на достъпна архитектурна среда във всички образователни институции;	➢ Негативни демографски процеси и висок процент етническо население; ➢ Намаляване броя на децата в малките населени места; ➢ Голям брой деца, главно от малцинствени групи, които поради социално-икономически и етно-културни причини не посещават детска градина и изпитващи обучителни трудности поради недостатъчно владеене на български език; ➢ Съжителстване на семейни начала на непълнолетни и малолетни ранни раждания на деца от малолетни и непълнолетни момичета;

➢ Използване на възможностите, предоставяни от различни национални, европейски и международни финансови инструменти; ➢ Прилагане на система от мерки за осигуряване на по-пълен обхват на подлежащите на задължително обучение деца и ученици и интеграцията им. ➢ Разширяване на възможностите за целодневна организация на обучението; ➢ Обогатяване на възможностите за извънучилищни дейности и занимания по интереси; ➢ Повишаване на квалификацията на учителите за обезпечаване на подкрепата за личностно развитие на деца и ученици; ➢ Развитие на система от стимули за привличане на млади учители и повишаване привлекателността на учителската професия; ➢ Развитие на приобщаващото образование за децата и учениците със СОП и изграждане на подкрепяща среда. ➢ Подобряване връзката между необходимите на регионалната икономика кадри и специалностите в системата на професионалното образование; ➢ Създаване на повече и по-разнообразни стимули за насърчаване на децата с изявени дарби; ➢ Повишаване ангажираността на родителите към формиране на образователните политики, към училищните и извънкласни дейности.	➢ Напускане границите на страната от цели семейства и фамилии, без да уведомяват образователните институции; ➢ Застаряващ педагогически състав и недостатъчен брой млади висококвалифицирани и мотивирани специалисти; ➢ Непривлекателни за младите хора специалности в системата на професионалното образование и обучение; ➢ Увеличаване броя на неграмотните млади хора; ➢ Слаба заинтересованост на бизнеса към осигуряване на възможности за практикуване на ученици в реална работна среда; ➢ Липса на точни прогнози и проучвания за потребностите на пазара на труда от определени професии; ➢ Нисък стандарт за издръжка на един ученик; ➢ Слаба заинтересованост при част от родителите и слаба мотивираност при част от учениците към ценностите на образованието; ➢ Обучение в маломерни паралелки в определени населени места; ➢ Недостатъчна координация на действията на институциите, отговорни за осъществяване процеса на приобщаващо образование.

III. СТРАТЕГИЧЕСКА ЧАСТ

1. СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

- Пълноценна социализация на деца и ученици със специални образователни потребности, в риск, с изявени дарби и с хронични заболявания.
- Гарантиране на равен достъп до качествено образование на всички деца и ученици от област Сливен.
- Утвърждаване на приобщаващото образование като неотменна част от образователния процес.
- Отчитане на индивидуалните потребности и развиване на уменията на всяко дете и ученик чрез прилагане на диференциран подход.

2. ВИЗИЯ, ПРИОРИТЕТИ, ЦЕЛИ

ВИЗИЯ

Осигурена подкрепа, подходяща среда и възможност за оптимална степен на развитие на потенциала, способностите и уменията за успешна реализация и участие на децата и учениците от област Сливен във всички аспекти на живота в общността.

ПРИОРИТЕТ 1. ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ОБЩА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ В ИНСТИТУЦИИТЕ В СИСТЕМАТА НА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНО ОБРАЗОВАНИЕ

Специфична цел 1.1. Осигуряване на подходяща физическа, психологическа и социална среда за развитие на способностите и уменията на децата и учениците.

Мярка 1.1.1. Осигуряване развитието на пълния потенциал на всички ученици в училищата от област Сливен, отчитайки индивидуалните им потребности

- Дейност 1.1.1.1. Развитие и подобряване на екипната работа между ученици и учители – обмен на информация и на добри педагогически практики с цел подкрепа на всички учители за подобряване на работата им с учениците в класа, провеждане на регулярни срещи в училищата, когато са за целите на превенцията, между малка група учители и други педагогически специалисти в детската градина, за преглед и обсъждане на информацията за обучението и развитието на ученик и набелязване на конкретни мерки за обща подкрепа за ученици с обучителни затруднения и за ученици с проблемно поведение.
- Дейност 1.1.1.2. Осигуряване на кариерно ориентиране в ЦПЛР-ЦКО – Сливен и в училищата в общините, развитие на дейностите по кариерно ориентиране на Регионален център за подкрепа процеса на приобщаващото образование – област Сливен, насочено към деца и ученици със специални образователни потребности.
- Дейност 1.1.1.3. Осигуряване на занимания по интереси чрез развитие на дейностите в Център за подкрепа за личностно развитие – Сливен и Център за подкрепа за личностно развитие – Котел.
- Дейност 1.1.1.4. Осигуряване на занимания по интереси по интереси в училищата от бюджета на Министерство на образованието и науката.
- Дейност 1.1.1.5. Осигуряване на занимания по интереси в областта на базовите компютърни умения по проект BG05M20P001-2.012-0001„Образование за утрешния ден“ по оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014 – 2020.
- Дейност 1.1.1.6. Осигуряване на занимания по интереси в областта на астрономията чрез развитие на дейностите в ЦПЛР Астрономическа обсерватория – Сливен.
- Дейност 1.1.1.7. Развитие на библиотечно-информационното обслужване – развитие на библиотечно-информационната дейност в училищата от област Сливен и обогатяване на библиотечния фонд на училищата; изграждане на достъпни места за четене в образователните институции за насърчаване на четенето.
- Дейност 1.1.1.8. Разработване на дейности по превенция на насилието – прилагане на цялостен училищен подход, полагане на координирани и последователни усилия за предотвратяване на насилието и създаване на по-сигурна училищна среда, повишаване обхвата на дейностите по превенция на насилието на ниво училище, подобряване на координацията между отделните институции. Подобряване на взаимодействието между институциите от системата на училищното образование, местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни и социалните услуги, работещи на територията на област Сливен за превенция на тормоза и насилието в училищата.

- Дейност 1.1.1.9. Осигуряване на качествени грижи за здравето в училищата – продължаване и развиване на дейностите на училищните здравни кабинети.
- Дейност 1.1.1.10. Развитие на уменията за учене, компетентностите, творческите и спортните способности на учениците в тематични области, които са извън включените в задължителната училищна подготовка, преодоляване на образователните дефицити на учениците, които срещат затруднения в подготовката си по задължителните дейности в училище и повишаване на мотивацията им за учене, повишаване на образователните постижения на учениците в определени научни области.

Мярка 1.1.2. Предоставяне на обща подкрепа на децата в детските градини
- Дейност 1.1.2.1. Развитие и подобряване на екипната работа между учителите и другите педагогически специалисти – обмен на информация и на добри педагогически практики с цел подкрепа на всички учители за подобряване на работата им с децата в групата, провеждане на регулярни срещи в детските градини, когато са за целите на превенцията, между малка група учители и други педагогически специалисти в детската градина, за преглед и обсъждане на информацията за обучението и развитието на дете и набелязване на конкретни мерки за обща подкрепа за деца с обучителни трудности.
- Дейност 1.1.2.2. Ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните трудности – повишаване обхвата на децата от детските градини на възраст между 3 и 3,6 г., на които се прилага скрининг тест за определяне риск от обучителни трудности.
- Дейност 1.1.2.3. Осигуряване на занимания по интереси – продължаване на дейностите по предоставяне на занимания по интереси чрез използване на вътрешния ресурс на детските градини и чрез външни специалисти, привлечени на място в детските градини.
- Дейност 1.1.2.4. Приобщаване на деца от уязвими групи чрез изпълнение на дейности по проект BG05M2OP001-3.005-0004 „Активно приобщаване в системата на предучилищното образование“ по процедура за директно предоставяне по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014- 2020.

Специфична цел 1.2. Осигуряване на необходимите човешки ресурси, за предоставяне на качествена обща подкрепа за деца и ученици в детските градини и училищата от област Сливен

Мярка 1.2.1. Повишаване квалификацията на педагогическите специалисти от училищата и детските градини в посока предоставяне на качествена обща подкрепа
- Дейност 1.2.1.1. Провеждане на вътрешна квалификация относно възможностите за предоставяне на обща подкрепа и работа в екип.
- Дейност 1.2.1.2. Организиране на форми за споделяне на добри педагогически практики в областта на предоставянето на общата подкрепа на училищно, общинско и областно ниво.
- Дейност 1.2.1.3. Провеждане на квалификационни форми с външни лектори за повишаване на компетентностите и квалификацията на учителите и другите педагогически специалисти за предоставяне на обща подкрепа от бюджетите на образователните институции или по национални и оперативни програми.

ПРИОРИТЕТ 2. ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ДОПЪЛНИТЕЛНА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ СЪС СПЕЦИАЛНИ ОБРАЗОВАТЕЛНИ ПОТРЕБНОСТИ

Специфична цел 2.1. Развитие на приобщаващото образование и предоставяне на равен достъп до образование на всяко дете и ученик със специални образователни потребности

Мярка 2.1.1. Осигуряване на ресурси за извършване на качествена и професионална оценка на индивидуалните потребности на децата и учениците със специални образователни потребности, с цел предоставяне на адекватно и качествено образование, съобразено с индивидуалните особености и потребности на всяко дете или ученик със специални образователни потребности

- Дейност 2.1.1.1. Провеждане на обучения на екипите за подкрепа за личностно развитие на деца и ученици със специални образователни потребности в училищата и детските градини от специалисти от Регионален екип за подкрепа за личностно развитие към Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование – област Сливен и от външни лектори за прилагане на инструменти за извършване на оценка на потребностите на деца и ученици.

Мярка 2.1.2. Осигуряване на качествена и професионална допълнителна подкрепа за деца и ученици със специални образователни потребности в училищата и детските градини.

- Дейност 2.1.2.1. Осигуряване на достъп до качествено образование на децата и ученици със специални образователни потребности, чрез предоставяне на допълнителна подкрепа в училищата и детските градини.
- Дейност 2.1.2.2. Осигуряване на достъп до качествено образование на децата и ученици със специални образователни потребности, чрез предоставяне на допълнителна подкрепа в центровете за специална образователна подкрепа.
- Дейност 2.1.2.3. Осигуряване на достъпна архитектурна среда в детските градини, училища и центрове за подкрепа за личностно развитие.
- Дейност 2.1.2.4. Осигуряване на необходимата материално-техническа база в училищата, детските градини и центровете за подкрепа за личностно развитие за предоставяне на допълнителна подкрепа за деца и ученици със специални образователни потребности.
- Дейност 2.1.2.5. Осигуряване на необходимите педагогически специалисти за предоставяне на качествена допълнителна подкрепа на деца и ученици със специални образователни потребности чрез общините, чрез центровете за подкрепа за личностно развитие, чрез центровете за специална образователна подкрепа и/или чрез Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование – област Сливен
- Дейност 2.1.2.6. Осигуряване на обучения на специалистите, предоставящи допълнителна подкрепа за деца и ученици със специални образователни потребности от Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование – област Сливен, центровете за подкрепа за личностно развитие, училищата и детските градини.
- Дейност 2.1.2.7. Повишаване на обхвата и качеството на допълнителната подкрепа за деца и ученици със специални образователни потребности чрез дейностите по проект BG05M2OP001-3.018-0001 „Подкрепа за приобщаващо образование“, финансиран по Оперативна програма "Наука и образование за интелигентен растеж" 2014-2020 г.

ПРИОРИТЕТ 3. ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ДОПЪЛНИТЕЛНА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ С ХРОНИЧНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ

Специфична цел 3.1 Осигуряване на необходимите грижи за социализация и равен достъп до качествено образование на децата и учениците с хронични заболявания

Мярка 3.1.1 Осигуряване на необходимия персонал в училищата и детските градини за работа с деца с хронични заболявания

- Дейност 3.1.1.1. Осигуряване на обучение на персонала в училища и детските градини, в които се обучават деца и ученици с хронични заболявания, нуждаещи се от допълнителна подкрепа

Мярка 3.1.2. Осигуряване на качествена допълнителна подкрепа на деца и ученици с хронични заболявания

- Дейност 3.1.2.1. Проучване и оценка на индивидуалните потребности и способности на децата и учениците с хронични заболявания.
- Дейност 3.1.2.2. Предоставяне на качествена допълнителна подкрепа за децата и учениците с хронични заболявания
- Дейност 3.1.2.3. Повишаване на обхвата и качеството на допълнителната подкрепа за деца и ученици с хронични заболявания чрез дейностите по проект BG05M2OP001-3.018-0001 „Подкрепа за приобщаващо образование“, финансиран по Оперативна програма "Наука и образование за интелигентен растеж" 2014-2020 г.

ПРИОРИТЕТ 4. ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ДОПЪЛНИТЕЛНА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ В РИСК

Специфична цел 4.1 Повишаване обхвата на допълнителната подкрепа за децата и учениците в риск

Мярка 4.1.1 Осигуряване на качествена допълнителна подкрепа на деца и ученици в риск в училищата и детските градини

- Дейност 4.1.1.1. Осигуряване на необходимите специалисти за предоставяне на качествена допълнителна подкрепа на деца и ученици в риск в детските градини и училищата от област Сливен.
- Дейност 4.1.1.2. Осигуряване на обучения на екипите за подкрепа за личностно развитие, предоставящи допълнителна подкрепа за деца и ученици в риск.
- Дейност 4.1.1.3. Подобряване на партньорството между институциите от системата на предучилищното и училищното образование и доставчиците на социални услуги в общността за предоставяне на качествена допълнителна подкрепа за деца в риск.
- Дейност 4.1.1.4. Дейности за подобряване на партньорството с родителите и повишаване на информираността им за ползите от образованието.
- Дейност 4.1.1.5. Прилагане на Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст.
- Дейност 4.1.1.6. Дейности по Национална програма „Заедно за всяко дете“.
- Повишаване на обхвата и качеството на допълнителната подкрепа за деца и ученици в риск чрез дейностите по проект BG05M2OP001-3.018-0001 „Подкрепа за приобщаващо образование“, финансиран по Оперативна програма "Наука и образование за интелигентен растеж" 2014-2020 г.

ПРИОРИТЕТ 5. ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ДОПЪЛНИТЕЛНА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ С ИЗЯВЕНИ ДАРБИ

Специфична цел 5.1 Повишаване качеството на допълнителната подкрепа за личностно развитие на децата и учениците с изявени дарби

Мярка 5.1.1 Предоставяне на качествена допълнителна подкрепа за деца и ученици с изявени дарби в детски градини, училища и центрове за подкрепа за личностно развитие на деца и ученици.

- Дейност 5.1.1.1 Дейности по Национална програма „Ученически олимпиади и състезания“, модул „Осигуряване на обучение на талантливи ученици за участие в ученическите олимпиади“.
- Дейност 5.1.1.2. Дейности по подготовка и провеждане на училищни, общински и областни кръгове на олимпиади и състезания. Провеждане на индивидуални часове.
- Дейност 5.1.1.3. Осигуряване на обучения на учители и други педагогически специалисти, предоставящи допълнителна подкрепа на деца и ученици с изявени дарби.
- Дейност 5.1.1.4. Повишаване на обхвата и качеството на допълнителната подкрепа за деца и ученици с изявени дарби чрез дейностите по проект BG05M2OP001-3.018-0001 „Подкрепа за приобщаващо образование“, финансиран по Оперативна програма "Наука и образование за интелигентен растеж" 2014-2020 г.

IV. СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

За проследяване напредъка в изпълнението на областната стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците, представителите на организациите и институциите - основни участници в разработването на стратегията, ще осъществяват дейностите по мониторинг на изпълнението.

В края на периода на действие на областната стратегия те ще изготвят доклад, в който се отчита изпълнението.

Дейностите по мониторинг включват:

- Текущ мониторинг на дейностите – събиране на информация, посещения на място, доклади от мониторинговите посещения;
- Създаване и постоянно актуализиране на база данни на областно ниво с разбивка по общини, свързани с личностно развитие на децата и учениците;
- Събиране на информация за прогреса в изпълнението на стратегията;

За осъществяване на своята дейност представителите на организациите и институциите - основни участници в разработването и мониторинга на стратегията, провеждат регулярни работни срещи за обсъждане на дейностите, свързани с наблюдение изпълнението на областната и общински стратегии за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците.

В края на периода на действие на областната и общинските стратегии за подкрепа за личностно развитие представителите на общините, участващи в процеса на тяхното изготвяне и мониторинга, разработват доклади за изпълнението на общинските стратегии. Докладите се базират на осъществяваните от тях наблюдения и посещения на място, събиране на информация и анализ на данни. Въз основа докладите на общините и осъществяваните наблюдения се изготвя мониторингов доклад за изпълнението на Областната стратегия за подкрепа за личностно развитие в края на периода на действие на стратегията.

V. КОМУНИКАЦИЯ И ИНФОРМАЦИЯ

Важно условие за ефективното реализиране на Областната стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в област Сливен /2023-2024/ е политиката за предоставянето на информация на обществеността и заинтересованите страни. Обществеността следва да получава пълна и обективна информация за всяка стъпка при реализиране на дейностите в стратегията.

1. **Принципите**, върху които ще се основава комуникацията, са:

- Равнопоставеност – равен достъп до информация на всички заинтересовани страни и на широката общественост;
- Целенасоченост – ясно дефинирани цел и аудитория на комуникационното послание;
- Навременност – своевременното задоволяване на потребностите от информация на заинтересованите групи и широката общественост;
- Качество и достъпност на информацията – изчерпателност, задълбоченост и аналитичност на комуникационните послания, достигащи до най-голям брой заинтересовани страни;
- Многообразие и адаптивност – многообразни комуникационни канали и комуникационни средства и съобразяване със специфичните особености на потребителите на информация, както и с конкретната ситуация;
- Партньорство – открит диалог и сътрудничество в комуникационния обмен с всички заинтересовани страни, с неправителствените организации и сдружения и медии.

2. **Мерките за осъществяване на комуникацията са:**

- Информиране на обществеността и всички заинтересовани страни за разработването, приемането и изпълнението на Областната стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в област Сливен /2023-2024/ чрез публикации в медиите за запознаване с визията, ценностите, приоритетите, планираните дейности и мерки в стратегията;
- Организиране на работни срещи с участието на заинтересованите страни, НПО и медии;
- Популяризиране на структурите, ангажирани с изпълнението на Областната стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците на територията на област Сливен и дейността им за постигане на целите на стратегията;
- Стимулиране ангажираността на всички участници в разработването на стратегията с нейното изпълнение чрез включването им в дискусионни форуми и разпространение на комуникационни материали, както и актуализация на уеб сайтовете на техните организации;
- Популяризиране на резултатите от изпълнението на Областната стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в област Сливен чрез запознаването на широката общественост с доклада за изпълнението на стратегията.

3. **Комуникационни техники:**

- Директна комуникация – предоставяне на възможност на заинтересованите страни и на широката общественост за споделяне на мнения, гледни точки и предложения в рамките на дискусии, кръгли маси и дебати;
- Комуникация чрез масовите медии - редовно и систематично предоставяне на информация относно изпълнението на дейности за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в област Сливен;
- Комуникация чрез интернет - поддържане и актуализиране на информацията за Областната стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в област Сливен /2023-2024/ в уеб сайтовете на партньорите и на заинтересованите страни.
- Комуникация чрез информационни материали - публикуване на тематични информационни материали, съобразени с визията, целите и приоритетите на Областната стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в област Сливен /2023-2024/ и тяхното разпространение.